

ქართველი განცემი

საქართველოს
მთავრობის
კავშირის
გაზეთი
№7 (303)

1 ლიაზები -
1 დეკემბერი 2023

ფასი 150 ლარი

გამოცემა
თვეში ერთხელ

რევაზ მიშველაძე

მის აღნაგობას ყველაზე ზუსტად მიესადაგება მშვენიერი ქართული სიტყვა „ზორბა“.

გურამი ზორბა კაცია.

ლამაზ თავს ხშირი, თეთრი, კისერში ჩასული თმა კიდევ უფრო ამრგვალანესრიგებს.

გაბუშტული ცხვირის ზემოთ განზე გაცეული ჭროლა თვალები აქვს და დაბერილი ქუთუთოები.

თვალებს ხშირად მი და მო ატრიალებს, თითქოს ეშინია, ვინმე არ მოეპაროს.

ლაპარაკობს ჩახრინნული ხმით. გეგონებათ, ამ კაცს სახმო სიმები ყელში კი არა, უფრო ქვემოთ, გულში აქვს და გულიდან ლაპარაკობს.

სიბერემ ხორცი შემოაძარცვა და სიმსუქნეში შეკერილი პიჯაკი ნანათხოვარივით აზის ტანზე.

- მე კატეგორიულად წინააღმდეგი ვიყავი ბუნკერში ჩასვლის. რა გვინდა ბუნკერში-მეთქი, მაშინვე ვუთხარი ზვიადს. შენ რომ ბუნკერში ხარ და მტერი გარეთ არის, იქ გათავებულია-მეთქი საქმე.

არ დამიჯერა.

ნახავ, რა მოხდება. ხალხი რომ არჩეულ პრეზიდენტს ბუნკერში

დაიგულებს, მოაწყდება აქაურობას და ამ ნაძირლების ხუნტას კუდით ქვას ასროლინებსო.

აღარ შევეკამათე, ზვიადი რომ რამეს გადაწყვეტდა, ვეღარ გადაათქმევინებდი.

არა და, მე ხომ ვიცოდი თბილისის ამბავი.

ხუთი-ექვსი კაცის გარდა არავინ შეინუხა თავი.

ქალაქი თავისი ცხოვრებით ცხოვრობდა.

თითქოსდა ეროვნული ხელისუფლება არც არსებობდა.

ჩვენი ბედი აღარავის ანალვლებდა.

ნავახშმევს (რა ვახშამი ჩვენ გვქონდა, პალტომოხურულნი ვიჯექით და ვიციცქნებოდით ცოტას) ზვიადი მეუბნება, ამაღამ გავდივართო.

სად გავდივართ, როგორ გავდივართ-მეთქი, გავიკვირვე.

წუხელის სიგუა მელაპარაკა, დერეფანს გვაძლევენ, ჯერ სომხეთში გადავალთ და მერე ვნახოთ.

კი მარა, მაგნებს ენდობი, დარწმუნებული ხარ, რომ არ დაგვაპატიმრებენ-მეთქი?

კაცური სიტყვა მომცაო. ესეც არ იყოს, ჩვენი ციხეში ყოფნა მაგათ ხელს არ აძლევს, საერთაშორისო რეზონანსის ეშინიათ.

განთიადი ჯერ შორს იყო, რიბირაბოზე, ხუთს აღარაფერი აკლდა, ავტობუსებში ჩავსხედით.

სამი ავტობუსით გავდივართ.

ავტობუსები მაგათი იყო. ზვიადმა მძღოლები დაითხოვა და ჩვენი მძღოლები დასვა საჭესთან. თანაც მძღოლებს ბოდიში მოუხდა, არ გენუინოთ, ბიჭებო, განა არ გენდობით, მაგრამ, ხომ იცით, ეშმაქა არ სძინავსო.

თბილისიდან არ ვიყავით გასულები, ლილოს ასახვევთან სროლა აგვიტეხს.

გავწექით იატაკზე.

ატყდა წივილ-კივილი.

ზოგი ავტობუსის ფანჯრიდან თეთრ კაშნეს აფრიალებდა.

არც ისინი დაინდეს.

სამივე ავტობუსში ჩვიდმეტი კაცი მოგვიკლეს და ცხრა - დაჭრეს.

მე სამი ტყვია მომხვდა; ორი მკლავში და ერთი მენჯის სიახლოვეს.

მერე რაც მოხდა, იცი შენ კარგად.

სომხეთმა რუსის შიშით თავი შეირცხვინა და თავშესაფარზე უარი გვითხრა.

იძულებული გავხდით, ჩეჩინეთში გავთრენილიყავით.

ჩეჩინეთის პრეზიდენტი ჯოხარ დუდავი ზვიადის მეგობარი იყო და კარგად მიგვიღო.

აქეთ თურმე გამარჯვებას ზეიმობდნენ; დიქტატორი მოვაშორეთ ქვეყანას.

ამ გათახსირებულებმა სახელმწიფო ხაზინა გაძარცვეს, რაც ოქრო და ვალუტა იყო, გაიტაცეს.

მეტი ხეირი არ შესულიყოს მის ოჯახში, ვინც ეს თქვა.

ოქრო და ვალუტა კი არა, უკაპეიკოდ ჩავედით ჩეჩინეთში. ჯიბის ფული რომ ჯიბის ფულია, ისიც არ გვიჭყაოდა ჯიბის არცერთს.

ერთხელ ზვიადმა სერიოზულად გვითხრა: ნუ გეშინიათ, სოსო სიგუა მამაჩემის ოცტომეულს ბეჭდავს, იმედია სწრაფად გაიყიდება და სოსო ფულს გამოგვიგზავნისო.

მერე იყო და შეაცდინეს ზვიადი: მთელი საქართველო შენ გელოდება. სიტუაცია რევოლუციურია, ჩამოფრინდი ზუგდიდში. ცოტა ხანს დასავლეთი საქართველო იქნება შენს განკარგულებაში, ერთ თვეში, ასე თვენახევარში ამბოხებული ხალხი შევარდნაძეს დაამხობს და შენ დაგაბრუნებს პრეზიდენტადო.

არ დაიჯერო ეგ ამბავი, ზვიად. შევარდნაძეს რომ უკან რუსი მოჰყვება, შენზე უკეთესად ვინ იცისმეთქი.

ახლაო, მიპასუხა, რუსი თვითონ აქვს თონეში თავი ჩაყოფილი და საქართველოსთვის არ სცალიაო.

ე, თუ არ მოიცალა.

განამარისი ვიყავით, არძინბას დელეგაცია რომ გამოგვეცხადა ზუგდიდში.

ზვიადს შესთავაზეს, აღიარე აფხაზეთის დამოუკიდებლობა და რუსეთთან ჩვენ მოგიგვარებთ საქმეს, ერთ კვირაში თბილისში შენს კაბინეტში დაბრუნდებიო.

ზვიადს ეს მელური წინადადება სასაცილოდ არ ეყო.

რად მინდა, თქვე ბრიყვებო, უაფხაზეთო საქართველო მეო.

დელეგაცია განბილებული წავიდა.

ბალტინის ტანკები რომ გამოჩინენ, ავიკარიონით გუდა-ნაბადი და სამეგრელოს ტყეებს შევეფარეთ.

დავდივართ უგზოდ, უკომპასოდ, ტყიდან ტყეში, სოფლიდან სოფელში. ხან მწყემსების კარავში ვათევთ დამეს და ხან ე. წ. „მონადირის სახლში“. ძალიან რომ აცივდა, ჩამოვჯიხაშკარდით.

გატყობ, ენაზე გადგას კითხვა, შენ როდის და რატომ ჩამოშორდი ზვიადსო.

მედაპრემიერი გუგუშვილი შევრჩით ზვიადს და სამი დაცვის ბიჭი.

შენც ის საზიზლარი ტყუილი იცი ხომ? ჩეკამ რომ მოჩმახა. გურამი საკვების მოსატანად დაგვეტხოვა და მერე აღარ დაბრუნებულაო.

ვფიცავ ჩემს ყველა საფიცარს, თუ ეგ მართალი იყოს.

ზვიადმა თავისი ხელით დაწერა ბრძანება ზუგდიდიდან რომ გამოვედით, ვიცე-პრემიერად და თავდაცვის მინისტრად დამნიშნა.

კი, მაგრამ მე ხომ ფინანსთა მინისტრი ვარ-მეთქი.

მერე იყავი ფინანსთა მინისტრიც შეთავსებითო.

ა, ასეთ კაცს ვუღალატებდი მეე? საქმე აი, როგორ იყო:

ჯვარს ზევით სოფელთან გაგვაჩერეს.

ორი ვილისით ვიყავით.

ხუთი წითელსამკლაურიანი, ავტომატიანი ბიჭი დგას.

ზვიადი და გუგუშვილი წინა მანქანაში სხედან დაცვასთან ერთად. მე და სამი პარლამენტის წევრი უკანა მანქანაში.

ნაბრძანები გვაქვს, მარტო პრეზიდენტის მანქანა გავატაროთო, კატეგორიულად გვეუბნებიან.

ვინ გიბრძანათო, ზვიადმა.

წითელსამკლაურიანებმა პასუხი არ მისცეს.

კიდევ სიტყვიერი შეხლა-შემოხლა და, რას იზამ, დაბრუნდიო, ზვიადმა. დარჩელში წადი და იქ მოგაწვდი ამბავსო.

ასე ჩამომაშორეს ზვიადს. ვინ თუ რამ და რატომ გააკეთა ეს, შენ მიხვედრა არ გაგიჭირდება.

გავიდა ორი თვე და ზვიადი მოკლეს.

როგორც შენ გიყურებ ახლა, ისე ვარ დარწმუნებული, რომ ზვიადი თავს არ მოიკლავდა.

კი იყო ცოტა ნერვიული, მაგრამ ზვიადი ისეთი სულიერი წყობის კაცი იყო, რომ ბოლომდე ბრძოლის წადილი ჰქონდა.

სასონარკვეთილი ზვიადი მე არ მინახავს.

ზვიადის სიკვდილის შემდეგ ვისაც მოგვწვდნენ, ყველანი დაგვაკავეს.

ჩემი სასამართლო სამ დღეს გაგრძელდა.

იმდენი საძაგლობა დამაბრალეს, განაჩენი რომ წავიკითხე, ჩემი თავი შემძულდა.

ოცი წელი მომცეს, მეტი არა.

ზედამხედველს რომ ეძახიან, ჩენ „ნადზორს“ ვეძახით, ჩენ ზე მომაგრებული ბიჭი იყო კოკი

ჯგერენაია.

თორმეტკაციან კამერაში ვზივარ.

ახლაც მახსოვს „14 ბ“ ეწერა გარედან.

ერთ დღეს კოკი მეუბნება, ბატონო გურამ, რამე დააშავე და გაობახტში მოხვდი, სალაპარაკო მაქვს შენთანი. სადილზე ახალმოსულ პატიმარს კისერში ბალანდა ჩავასი და გამაგაობახტეს.

ვზივარ ადინოჩენი.

შემოვიდა ჯგერენაია.

როდემდე პირებ ამ ციხეში ჯდომასო, პირდაპირ მკითხა.

მე აქ ჩემი წებით არ მოვსულვარ-მეთქი.

მეო, მამიდაშენის, ნადუშას გაზრდილი ვარო, ზვიადისთვის სულს ვლევ, შევარდნაე ჭირივით მძულსო.

მამიდა გალში იყო გათხოვილი. კოკი მისი ქმარ-შვილის და მეზობლების სახელებიც კი ჩამომიკავალა.

ბევრი რომ არ გავაგრძელო, იმისი არ იყოს, წყალწალებული ხავსს ეჭიდებოდაო, არ ვიცი, მერამდენე შეხვედრაზე, ვენდე იმდენად, რომ ჯერ ჩემს ცოლთან წერილი გავატანე და მერე ფული შეუთვალე სახლეულს.

კეთილსინდისიერად და სრულიად კონსპირაციულად მომიტანა.

ფული საიდან მქონდა?

სანამ გავმინისტრდებოდი პატარ-პატარას ვბიზნესმენობდი და დამიგროვდა.

ძალიან რომ გავუშინაურდით ერთმანეთს, ჯგერენაიამ მკითხა, გაქცევაზე თუ გიფიქრიაო.

მიფიქრია რომელია, აბა, ოცი წელი ჩემმა მტერმა გაძლო ამ ოთხ კედელში-მეთქი.

მე შეგახვედრებ კაცს, რომელიც ამ საქმის სპეციალისტია. როგორც მე მენდობი, ისე შეგიძლია ენდო იმასაცო.

მომიყვანა პროფესიონალი მთხრელი.

50 დოლარი უნდა ერთი მეტრის გათხრასო, გამომიცხადა კაფანდარა, ყბებჩავარდნილმა, ულალნარბება კაცმა.

თქვენაო, ოცდათორმეტმეტრიანი გვირაბი გჭირდებათო.

ფულს სამუშაოს დამთავრების შემდეგ გამოგართმევთო.

მე, პირველ სართულზე, თქვენი კამერის ქვევით (ჩენი კამერა მეორე სართულზე იყო) ადინოჩენი ვზივარო.

შეუდექი საქმეს-მეთქი, თანხმობის ნიშნად ხელი ჩამოვართვი.

სანამ მთხრელი მუშაობდა, ჯგერენაიამ გაქცევის მსურველი

15 პატიმარი მოაგროვა. მე-16 მე დავუსახელე - ლოთი ქობალია. ვიცოდი, ლოთისაც გაქცევა უნდოდა.

ჯგერენაიამ იმდენი მოახერხა, რომ ჩვიდმეტივეს ერთ კამერაში მოგვიყარა თავი.

ორთვენახევრის შემდეგ ნაზაუზმევს კოკიმ პირველ სართულზე ჩამიყვანა.

თხუნელასავით წარბებიანად გამტვერილი მთხრელი ღიმილზე ვიცანი.

ყული გადავუხადე და ყოველ შემთხვევისთვის ვკითხე, მე ხომ გავეტევი-მეთქი.

ფიქრი წუ გაქვსო, მიპასუხა.

შევთანხმდით: ჯგერენაიას მეორე სართულიდან „გაქცევები“ ხუთ-ხუთი პატიმარი უნდა ჩამოეყვანა.

საერთოდ გაქცევა, შუადლისას, სამუშაო საათებში უფრო მოსახერხებელია. არავინ მოგატყუოს, ღამით სჯობსო. ღამით დაცვა უფრო გაფაციცებულია.

პირველ ხუთეულში მოვხვდი.

ჩემს წინ სამი მიხოხეავს გვირაბი, მერე მე ვარ. ჩემს უკან ლოთია.

შუა გვირაბში გავიჭიდე. ვერც წინ მივდივარ, ვერც უკან.

წინმდრომნი ერთმანეთს ექაჩებიან, ფეხში ჩამავლე ხელი მაგრადო, მეუბნებაჩემი მენინავე, სქელლანჩიანი ბატინკები აცვია. შენც არ მომიკვდე, ძვრა ვერ მიქნეს.

სული მეხუთება. ცივი ღფლი მასხამს.

იყოჩალალოთმა და უკან გამქაჩა.

ხელებიდან და ცხვირიდან სისხლი მდის.

ვეცი მთხრელს.

ხომ გითხარი, ვერ გავეტევი-მეთქი, ყელში ხელი წავუჭირე. ღოლი ხელებში მეცა.

რას შერები, გურამ, შარი გვინდა კიდო ჩენენო?

ახლავე გავასწორებ ყველაფერს, ტუცა „მთავარმა დამნაშავემ“ გვირაბში თავი.

დაახლოებით ორმოც წუთში გამოძვრა.

ა, ბატონი, მიბრძანდით, გავაგანიერე როგორც საჭიროა.

აქ იყავი, არსად წახვიდე-მეთქი, დავუგდე და შევხოხდი.

ცოტა ახლაც გამიჭირდა, მაგრამ გავედით მე და ღოლი სამშვიდობს.

ტაქსმა გამოიარა.

სოფელ სახელში თუ წაგვიყვან-მეთქი.

კი ბატონი, ფულის საქმე არ არისო? გაგვიღიმა.

საიხვეში ჩენი თანამოაზრე, ზიადისტი სინაურიდე ცხოვრობდა, იმასთან ჩამოვხტით.

იმ ღამესვე ლოთიმ წვერი გაიპარსა და მე თეთრი თმა შავად შევიღებე.

თვენახევარს ვიმალებოდით სინაურიდესთან.

ოთხშაბათს (რა დამავინებებს) სამნი მოვიდნენ, იცინიან, დამთავრდა თქვენი ბაირამობა, დაპატიუბული ხართ ორთაჭალის ციხეშიო.

ერთ-ერთი მათგანი ის ტაქსისტი იყო ჩენ რომ სახელში ჩამოგვიყვანა.

მაშინვე მივხვდი ყველაფერს.

კი, მაგრამ, რისთვის იყო ეს

ნინო დარბაისელი

ნათლიაჩემი. ცეკვა ქართული

ბევრი არ მახსოვს ნათლიაჩემის,
ნარბები მახსოვს ხშირი,
შვილი,
კიდევ მისი შორი ნამღერი,
გიტარაზე,
ექსსიმანზე;

უბნის კაცებში ჩამჯდარი მახსოვს,
ირგვლივ ლეკბორა აღეს მიერ
მოშენებული,
ცალ ფეხზე შემდგარ ხის ფარდულში
გამოჩეკილი მტრედები რომ
დაგურგურებდნენ.

ის მახსოვს კიდევ,
ვიღაცამ
რაღაც მიმინო რომ მოიყვანა,
და ის მიმინო გაბრაზებული თვალებს რო-
გორ აბრიალებდა.
ცალ ფეხზე ჯაჭვი როგორ ჰქონდა ფრინ-
ველს მობმული.

ხორცის წითელი, წევისხელა ნაგლეჯი მის-
ცა,
ცერზე დაისვა,
მტრედები როგორ გაფართხალდნენ არე-
ბრიდან,
და როგორ უთხრა,
ხვალ დილით, ადრე
ჩვენი ბიჭები
სანადიროდ მივდივართ და ხომ
ნამოხვალო?

დანარჩენები კითხულობდნენ:
- ვაჲ, ვისია ეგ მიმინო,
ვინ გათხოვათ,
სად იშოვეთო,
ან აქეთ ფეხზე რეინის რგოლი რაღას ნიშ-
ნავსო,
არ იკითხება,
ზედ რა წვრილად აწერიაო!
ნადირბის წინ ბევრი არ უნდა
აქამოთო,
გაზანტდებაო!

თუკი მიმინო კარგად დაგეშეს,
გაერდიდან თვალზე ტყავები უნდა აა-
ფაროთო - მახსოვს
ურჩია უბნის ლოთმა.

ნათლიაჩემი შესცეკროდა იმ მიმინოს
თვალმოუწყეტლად:
მიუგო,
გმაღლობ, ვერ წამოვალ, არ
ვნადირობო,
თქვა,
ეს არისო ჩვენი ცეკვის მთელი
ამბავი,
ერთად ყოფნა,
ოღონდ უჯაჭვოდ,
ოღონდ ცაში,
ოღონდაც ვიდრე მტრედი
დაფრთხება და
მიმინოს გაცელება,
თქვა და წავიდა.

ნათლიაჩემი მოცეკვავე იყო
ქართულის,
სხვა არაფერი აღარ მახსოვს
ნათლიაჩემის.

ცალილი ცეკვი

როგორი იყო ის სიყვარული?!
- თავისნაირებს თოთქოს
ჰეგვადა და მაინც არც ჰეგვადა,
ფაქზი,
თეთრი,
გარე თვალისთვის - მშვიდი,
შეგნით - ქარიშხლიანი, -
ტრიალ-ტრიალით
ნამოსული თოვლის ფანტელი,
კიდრე წყალში ჩავარდება
და წყლად იქცევა.

მე მივატოვე, როცა ვიყრძინ,
რომ ერთმანეთი უკვე ბოლომდე

გვიყვარდებოდა;
რომ დამტოვებდა
და მე ვეღარ გადავიტანდი;
რომ ეს ცეოვრება კი არ იცდის,
შეუსვენებლად მიდის და თავქვე მიედინება.

მდინარევ, საით?
მაგ სიმღვრიეში
აურაცხელი ნაფანტელარი,
განყალებული სიყვარულია!

გაპინარა

ეს არ ვიცი, იტალიურ ენას როგორ მოერგე-
ბა (მაძინარა), ლექსია იმაზე, მაღვიძარა
რომ რევავს და შენ რომ უფრო გეძინება,
ადგომა გეზარება

რაც მეტად უნდათ,
მიგალურსმონ დედამინაზე,
ფრთებს იქნევ უფრო თავგამეტებით
და გაფრინდები,
გაფრინდები,
საკუთარი წარმოსახვების
ათასებრადი ათასმოვანი,
საუფლოსაკუნ.

ჩემი მაღვიძარა - ჩემი მაძინარაა.

თეთრად ნათენები დამის გალევისას
ჯერ რომ ნაზად შეგასხენებს,
გაიღვიძეო,
მერე თანდათან სმას უმატებს,
აყვირდება, ადექიო
და ყოველ ჯერზე თვალდახუჭული
ხელს რომ ურტყამ გასაჩუმებლად.

ამ დროის ძილი,
დილის ძილი,
განა არ უდრის მთელი ლამის
გამოშუბვა- გამოძინებას!?

ჰოდა, ასე -
ჩემი მაღვიძარა- ჩემი მაძინარა!

კლდის სახლი. აეგლო-ქალები

აქ - თარგმანში რითმის არაფრით არ მოი-
დენს. საყურადღებოა ორი სხვადასხვა სამ-
ყაროს ხეგსურულ- ამერიკულ ინდურის პა-
ტალელები , ეგზოტიკა და ფემინისტური
შეფრილობა - მშობიარე ქალის მდგომარეო-
ბა დაბალგანვითარებად სოციალურ გარემო-
ში. ხეგსურების ამბავი- მეოცე საუკუნეა.

როგორც ხევსურთა ქალები,
ბოსლებში ჩაკეტილები,
ჩაცუცქეთი მობდნენ, მარტონი,
წვალობდნენ ზნეეთილები,
თვით გამოჰყავდათ შეილები,
მენჯებში გაკვეტილები;
ჭიათურასაც გაუკვანძახდნენ,
ჭიოთებისგან ჯანმხედილები,
ბნელმა, ძროხებში ჩჩებოდნენ,
ძროხებს ეხვიათ ტილები.
ინმინდებოდნენ ქალები
წესისგან - უნდონდურები.
ენატრებოდათ მარტოებს
საყვედურები დურები,
კაცები - გარეთ თვრებოდნენ,
ხდებოდნენ ვით დადაღურები!
ლხენით უძგერდათ გულები,
ძის ყოლით გათანგულები,
ვის-ღა ახსოვდა, გონნასულს
ქალები - ნაერთობულები.

პებლოელებიც მათ ჰეგვანდნენ,
კანიონს ჩაკარგულები,
ინდელები ძველები,
ბედისგან მონაგუნები,
სიმინდს, ლობიოს თესავდნენ,
არ ჰქონდათ ხოდაბუნები,
ირგვლივ ტიტვლები დიოდნენ,
ჭრელად ტანმოხატულები,
ნადირიც ბევრი ეხვიათ,
მგელი და მელა-ტურები,
მოანედნენ ევროპელების
ცხენები დარახტულები

გარეთ ცას ჯანყი მოედო,
დაქუფრდნენ ღრუბლის ქულები,
მინაზე სხედან ავდორულად
ყორნები, არ ძაბუნები,
არც ირგვლივ რამე წყაროა,
აღარც რა სავარგულები,
და მიამბობები ძველ ამბებს
ტყეები დაბუულები,
მინდვრები დახრულები,
მტერთაგან ნანადგურები

მტრედო, საიდან მისულო,
მე რატომ მეგურგურები!
დღეს ხვლიკთა სამოსახლოა
პებლოთა ნასადგურები.

დეპრესიული
(გიორგი ლობჟანიძეს)

ეს გიორგის გასამხნევებლად დავწერე, დე-
პრესია მაქესო, რომ ჩიოდა. აქაც და სხვაგა-
ნაც, რითმები არაა საჭირო, გამაღიზიანებე-
ლი და კომიტურია ევროპელის ყურისთვის.

ეს - მერამდენედ ვეღარ გაძლა ჭირის
მუცელი.
რა - თავის მოკვლა! უარესებს ხომ
გავუძღლით?
გადაიმალოს ყოფის კიდევ ერთი
ფურცელი,
უნდა დავბერდეთ, როცა მოვა
სიკედლის ცელი,
თქვას: - ამათ თორევას - სჯობს
გავცელო მინდორი!

გირაზი. კაუბო

აქ რეფრენული წყობაა, მარტო რეფრ-
ენ-ფირმულა უნდა გაკეთდეს ერთხელ და
მერე- თავისუფლად შეეწყოს ჩემი „ფსევ-
დო- კაუბოური გამონათქვამები“

გზად კაუბო შემეყარა, მართალი და სიტყ-
ვალია:
- შენს ჯოგში არ შეგერიოს - ხარი - სხვისი
დანადალი!

გზად კაუბო შემეყარა,
ცხენს მოჰყავდა, განა მძაღ ვირს:
“ვიდრე პირით რამეს ისვრი, დაიტენე ტვინი
სალი!”

გზად კაუბო შემეყარა, მოიქნევდა ლაზის
ლალი -
“თავზე ბრიყვი რომ დაგესხას, ახლო გე-
დოს იარაღი!”

გზად კაუბო შემეყარა,
მოზიდავდა ცხენის აღვირს
“კაცს სჭირდება სიტყვებიო,
რომლისთვისაც ცხოვრება ღირს!”

გზად კაუბო შემეყარაცხენს
მიჰეონდა ადრე სალი,
გულს ისარი მოუჩანდადამეზნიქა
ზეცის თალი.
მომენტრა, გამახსენდა მშობლიური
იალალი!

დავითის ათი კონაუბაინი

(ციკლიდან - ერთობიზმი ბიბლიაში)

დიდია, რა ვიცი, ეროტიკა, თან ფემინიზმი ბიბ-
ლიაში. მასში მოთხოვდილ ამბაზება აგებული.
თავი პოემიდან „ქალი - სხეულით გამათბობელი“

რა გულმოდგინეთ გვემსახურებით,
მოხვალ,
რაც გაინდა, რაც სჭირდება
მეფეთა მეფეს,
მოანესრიგებთ
და მორჩილად გაიკრიფებით

დავითის ათო კონკუბაინი,
ათო კედარო ლიბანისა,
ოდესალაც მართლა ტანკენარო,
ცეცხლში დამწვარები,
ათივე მუნჯო მოჩენებავ,
ზეთის სანთლებით ხელში
სასახლის

ბნელ ტალანებში თავდახრილად
მოსიარულევ!

დავითის ათო კონკუბაინი,
ემიმ ამიხსნა,
ეგენი ერთად ერთ ოთახში,
ჩვენი სასახლის მეორე ბოლოს ბალი
როა, იქ ცხოვრობენო,
ენის წვერი აევთ მოჭრილიო,
ენის მოჭრა ამას ჰქვიაო,
თორებ
მთლიანი თუ მოაჭრეს,
ადამიანი ლუკმას ვეღარც
დაღეჭავსო,
ენა - კბილებს ეხმარება,
უკბილონი რომ იღმურზლებიან,
ენას - კბილადაც მოიხმარენ.

დავითის ათო კონკუბაინი,
სათითად დაპყრობილი
ქვეყნებიდან
არჩეულებო,
საპარამხანედ მოყვანილებო.
ვინ იცის,
ვისი და იყავით,
ვისი ასული ან ვის საცოლედ
დანიშნული,
ვის ეხსომება თქვენი სახელი!
აქ ხომ წესია,
ადამიანი სახელს უცვლიან,
ახალს არქმევენ,
მერე ეჩვევა და
იმ ძელის დაძახებაზე აღარც მოგხედავს,
სასახლის გარეთ ცხოვრებასავით
ალბათ სიზმარში თუ ახსენდება.

ემიმ, დავითი
უკვე კარგად ხანდაზმული
მეფობის წამრომევ ძეს

რევაზ მიშველაძე

მოხდა ისე, რომ დღეს იმ თითზე ჩამოსათვლელ ცოცხალ ქართველთა შორის ვარ, ვინც კონსტანტინე გამსახურდიას შეხვედრია.

პირველად

1956 წლის სექტემბერში მწერალთა კავშირის ბალში მწვანე მერჩე ერთად მჯდომი ორი გიგანტის - გალაკტიონის და კონსტანტინეს ხილვის ბედნიერება მქონდა.

მეორედ, 1975 წლის 5 აპრილს ზვიადმა მიმიყვანა კოლხურ კოშეში და ქართული მწერლობის პატრიარქთან ვრცელი საუბარი ჩავინარე. მესამე დღეს ეს საუბარი გაშიფრული მივართვით ბატონ კონსტანტინეს; წაიკითხა და წაანერა: „თანახმა ვარ დაიბეჭდოს, კონსტანტინე გამსახურდა“. იმ დღეს ქართული პროზის ქორა მახვისიგან უძვირფასესი საჩუქარი მივიღე. „დავით ალმაშენებლის“ II ტომი მაჩუქა ასეთი ავტოგრაფით - „კრიტიკოს რევაზ მიშველაძეს, პატივისცემით კონსტანტინე გამსახურდია“.

ეს საუბარი მაღლ უურნალ „განთიადში“ დაიბეჭდა სათაურით „დიალოგი კონსტანტინე გამსახურდიასთან“. მერე ჩემს არაერთ წიგნშია შეტანილი.

ზვიად გამსახურდია ჩემი თანაკურსელი იყო. იყი დასავლეთ ევროპის ფაკულტეტზე სწავლობდა, მე - ფილოლოგიურზე, თუმცა არაერთ საგანში საერთო ლექცია გვექნდა და ახალგაზრდა მწერალთა წრეზეც (რასაც ზვიადი არასოდეს აცდენდა) ერთად დავდიოდით.

ამის შემდეგ მთელი მრისხანე ათწლეულები ჩატარდა.

უზარმაზარი წითელი იმპერია შეტორტმანდა და ყრუ გუგუნით ჩაეშვა ისტორიის სტომაქში.

ტანჯვით გადარჩენილი საქართველოს ხომალდი ეულად ირწეოდა აკად მოტორტმანე ფიორდებში და იმ ხომალდის ქიმზე იდგა ახოვანი, კეთილაღნაგი, ლამაზი კაცი — ზვიად გამსახურდია.

ზვიადის რეინისებურმა ნებისყოფამ და თანმიმდევრულმა კვეთებამ მიიყვანა საქართველო „საბჭოთა თხუთმეტთაგანი რესპუბლიკიდან“ დამოუკიდებელ საქართველომდე.

მაგრამ მტერს არ ეძინა.

ეჭვი არ იყო, დამპყრობელი რუსი საქართველოს დამოუკიდებლობას არ აპატიებდა.

ზვიადი სოლომონ ბრძენიც რომ ყოფილიყო, რუსეთი მას მაინც დაამზობდა.

ასეც მოხდა.

ოკუპანტის იარაღს შინაგამცემთა მელიაობაც დაემატა და ზვიადის ალ-

სასრულიც დადგა.

წუთისოფლის ნემეზიდამ მისი უფროსი შვილი - კონსტანტინე ზ. გამსახურდია შვეიცარიაში გადაკარგა.

ჩემს თავზეც დატრიალდა წუთისოფლის ავი ბორბალი.

ერთადერთი შვილი რუსეთ-საქართველოს ომში დავკარგე.

ვცდილობ ფეხზე დადგომას - დავეცმი, ვცდილობ - წაბორძიკებული ქვეყნის გადარჩენაში წილის დადებას - ვერ ვახერხებ.

ოცდამერთე საუკუნის მესამე წელია. მწერალთა კავშირის მდივნად

ბია ავტორს.

მოუძებნია, დაუმუშავებია და გამოუყენებია თითქმის ყველაფერი, რაც ზვიადის შესახებ გამოქვეყნებულა ქართულ თუ უცხოურ პრესაში.

მყარ მეცნიერულ საყრდენებზე დგას პასაჟები ზვიადის და მისი მეგობრების დასიდენტური ცხოვრების დასაწყისზე, საბჭოთა ციხეებში თუ საკონცენტრაციო ბანაკებში გატარებულ წლებზე, ფსიქოლოგიურ სადამსჯელო ზენოლაზე, რასაც რეჟიმი სხვაგვარად მოაზროვნეთა წინააღმდეგ მიმართავდა, „მრგვალი მაგიდის“

მაგრამ ობიექტურად წერს ერთ სირცხვილზე, რომელიც მწერალთა კავშირის მაშინდელ ხელმძღვანელობას დაემართა და რომელმაც ზვიადის მომავალი მაშინ ბევრილად განსაზღვრა; მწერალთა კავშირიდან გარიცხვის მერე ორ კვირაში ზვიადი დააპატიმრეს.

ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმს რომ იმ დღეს პრინციპულობა გამოეჩინა და ხელისუფლების ერთგული დამქაშის როლი არ ეთამაშა, მომავალი პრეზიდენტის ბედი სხვაგვარად შეტრიალდებოდა.

მწერალთა კავშირიდან ზვიადის გარიცხვის მთელი პრიცესი კარგად ვიცი. იმ სხდომის ოქმი პირველად მე გამოვაქეყნე „კრიტიკაში“.

ზოგი მწერალი რომ ტრაპახობდა, მე ხმა არ მიმიციაო, ტყუილია.

ბრალდების ჩანჩქერში, ზვიადს რომ თავზე დააფრქვიეს, მხოლოდ ორი პოეტის სიტყვაში გაკრთა თანაგრძნობის სიმი. ესენი იყვნენ ირაკლი აბაშიძე და მორის ფიცხიშვილი.

- კი, მაგრამ... ჩვენი ამხანაგის შვილს რომ ახლა დასაჭრად ვწირავთ, აქამდე დაიბარა ვინმემ მწერალთა კავშირში? ურჩია ვინმემ სხვა გზაზე დადგომა? - იკითხა ირაკლი აბაშიძემ.

- იქნებ გარიცხვისგან თავი შევიკავოთ და უკანასკნელი საყვედური ვაკმართოთ, - თქვა მორის ფოცხიშვილმა.

რაც შეეხება ხმის მიცემას, ვინც ესწრებოდა პრეზიდიუმის სხდომას, უკლებლივ ყველამ მისცა ხმა ზვიად გამსახურდიას მწერალთა კავშირიდან გარიცხვას.

იმ სალამოსვე ავედი კოლხურ კოშეში და ჩვენს რძალს - მანანა არჩაძეს ვუთხარი: ნუ გეშინიათ, ქალბატონო მანანა, ყველაფერი გამოსწორდება-მეთქი.

მე რისი მეშინია, რეზო, იმათ ეშინოდეთ, ვინც დღეს თავი მოიჭრა და ზვიადის გარიცხვას ხმა მისცა, მიპასუხა.

რა სათქმელია, მაგრამ აქვე დავსძნ, რომ 2004 წელს მწერალთა კავშირის მდივნად რომ ამირჩიეს, პირველსავე სხდომაზე აღვადგინე ზვიად გამსახურდია მწერალთა კავშირის ნევრად (სიკვდილის შემდეგ) და მისი ნევრობის წიგნის ხელი გვერდებს განვაშის ზარივით გასდევს შიში იმის შესახებ, რომ პრეზიდენტის სეტიალს სამეგრელოს ტყეებში, სოფლიდან სოფელში, მწყემსთა კარვებში სიცივესა და თოვაში გატარებულ ლამეებს. წიგნის ბოლო გვერდებს განვაშის ზარივით გასდევს შიში იმის შესახებ, რომ პრეზიდენტის ირგვლივ წრე ვიწროვდება, ყოველ ფეხის ნაბიჯზე სიკვდილია ჩასაფრებული და კაცი, რომელმაც საქართველოს დამოუკიდებლობა მოუტანა, თანდათან უახლოვდება გოლგოთას თავისი მძიმე ჯვრით მხარზე.

და ბოლოს ასევე დამაჯერებელია კოკო გამსახურდიას მსჯელობა ზვიადის სიკვდილის ვერსიებზე, უმრავლესობისთვის გარკვეულია, ხოლო ზოგისთვის ისევ კითხვის ნიშნის ქვეშ რჩება, რა იყო იმ ღამით საბედისნერო გასროლა, ვერც დაცვამ რომ ვერ გაარკვია, ვერც ზვიადის გვერდით მნილმა გუგუშვილმა და ვერც კორუმპირებულმა სამართალ-დამცავებმა.

ამ წიგნის დაწერას მხოლოდ კოკო გამსახურდია თუ შეძლებდა.

კერ ერთი იმიტომ, რომ თვითონ იყო მთელი ამ ტრაგიკული ისტორიის ერთი მხარე და მეორეც, კოკო უაღრესად ერუდირებული, ნიჭიერი, ინფორმირებული პოლიტიკოსი და მეცნიერებმა.

ამ წიგნის შემდეგ ჭორებისთვის ადგილი აღარ რჩება, რომელმაც შემარტინი ეპიდემია გამოიწვია სამართალ-დამცავებმა. ამ წიგნის შემდეგ ჭორებისთვის ადგილი აღარ რჩება.

ხელთა გვაქს ჭეშმარიტი ეპიდემია გამოიწვია სამუშაო ჩაუტარებზე.

სასრულიც დადგა.

სასრულიც დადგა.

წუთისოფლის ნემეზიდამ მისი უფროსი შვილი - კონსტანტინე ზ. გამსახურდია შვეიცარიაში გადაკარგა.

ჩემს თავზეც დატრიალდა წუთისოფლის ავი ბორბალი.

ერთადერთი შვილი რუსეთ-საქართველოს ომში დავკარგე.

ვცდილობ ფეხზე დადგომას - დავეცმი, ვცდილობ - წაბორძიკებული ქვეყნის გადარჩენაში წილის დადებას - ვერ ვახერხებ.

ოცდამერთე საუკუნის მესამე წელია.

მწერალთა კავშირის მდივნად

მისი უაღრესად გამსახურდიას მონამებრივი ცხოვრებისადმი პატივისცემის გრძნობით, პუბლიცისტური სიფაქიზით,

მურმან თავდიშვილი

დიდი ხანია, ევროპელმა სიტყვის ოსტატებმა შენიშნეს: მკითხველი სუფთა მხატვრულ გამონაგონზე უფრო მეტი ინტერესით ეკიდება დოკუმენტურ ამბებს, ქრონიკებს, ისტორიებს. ამგვარი მსასალა, უნდა ითქვას, სულ არ ზღუდავს ნიჭიერი კალმოსანის მხატვრულ ფანტაზიას, წარმოსახვით სივრცეს. ამიტომაც გაჩინდა ამ ტიპის ბევრი შედევრი. მხოლოდ ორს დავასახელებდი: გოლუორთის „ფორსაიტების საგა“ და თომას მანის „ბუდენბროკები“, რომლისთვისაც გერმანელ პროზაიკოსს ნობელის პრემიაც მიარღუნეს. სინამდვილის აღწერის ამგვარ გზას არც ქართული მნერლობა არიდებია. ამ მხრივ ჩვენც არაერთი ნიმუში შევქმენით. ამ ნაცად გზას შესდგომია მხერალი ნიკოლოზ კურტანიძე, რომელმაც ამას წინათ შემოგვთავაზა ქრონიკები „გზა ცხოვრებისა, ლეთისაგან კურთხეული“. როგორც ამ ტიპის თხზულებას შეეფერება, იგი ერთობ ვრცელია მოცულობით, ხოლო უანრობრივად – მრავალფეროვანი (ლექსი, ნერილი, მოგონება, მოთხოვბა, ნოველა...). ყველა ეს ჟანრი ემსახურება ერთ მიზანს: უფერადო, მარტივი თუ ხატოვან-ფერადოვანი ფრაზით წარმოაჩინოს ყოფიერება, ის მძიმე ცხოვრება, რომელიც ქართულმა უბრალო პროვინციულმა ოჯახმა გამოიარა XX საუკუნეში და ასე გადმოაბიჯა XXI ასწლეულში. აქ ერთი ოჯახის მაგალითზე ნაჩვენებია ქართული სოფლური ოჯახის ანატომიაც, გეოგრაფიაც, ისტორიაც. ნათქვამია: „გაჭირვება მიჩვენება და გაჭირვას გიჩვენებო“. ამ ანდრეზის აღსრულებაც შეინიშნება იმ ცხოვრებაში, რომელსაც ავტორი წარმოგვიდგენს. დიახ, ასეა: გაძლიერებულია აღმიანთა მიგრაცია; ათვისებული ადგილების მიტოვება და ახლის ძიება, ეგების გაჭირვებასა და ეკონომიკურ სიდურეში ძოლო მოედოს. დიახ, ადამიანები ძველ საცხოვრისებს გულისტკივილით ტოვებენ და ახალზე გადადიან; ნაცნობ-შეწევულ სოფელს განერიდებიან და სრულიად უცნობ კოლექტივებს მიეკედლებიან ხოლმე. ასე ხდება, როცა სიღატაე შეტევაზე გადადის და იმარჯვებას. ფაქტობრივად ჩვენი ავტორის ქრონიკები ტრაგედია უფროა, ვიდრე კომედია და ეს იმიტომ, რომ ცხოვრება ტრაგედიისათვის უფრო მეტ მასალას იძლევა, ვიდრე კომედიისათვის.

ამჟამად რა ხდება?

იმ წიგნის შთაბეჭდილებებიდან ჯერ კიდევ არ გამოვსულვართ და აი, წლეულს, 2023 წელს, ჩვენმა ავტორმა შემოგვთავაზა იმავე პრინციპით აგებული კრებული „სიყვარულის ბილიკებზე“, რომელშიც ლექსიც, ნერილიც, გამოხმაურებაც, ქრონიკული მასასაცა და ვრცელი მოთხოვბაც დოკუმენტურ საგას აგრძელებს, უკეთ – ასრულებს და უფროორ ამდიდრებს, უფრო მკვიდრ და სრულყოფილ სახეს ანიჭებს.

სანამ ამ ქრონიკების ორი მთავარი პროზაული ნიმუშის გამოწვლილვით განხილვაზე გადავიდოდე, მანამდე არ შემიძლია ორიოდე მართალი სიტყვა არა ვთქვა აქ წარმოდგენილ სალექსო ქრონიკებზე, უფრო სწორად, იმ კლასის ანიჭიერებისა და კალმოსანის კალმოსანის ამიტომაც და იგრძნობა.

თუ არა რაღაც მშობლიურს, ახლობელს, ნანინანატრ მელოდიას?

გარეთ თოვა დაინტერეს, კარმა გაიჭრიალა; კოხტა გოგო გეგეზრდება – ლამაზი და ცეკრიალ!

ამ ტიპის ბუნებრივი თქმები და ფრაზის ლალი და მსუბუქი მოქნევა სხვაც ბევრი შეინიშნება და მათი აღუნიშნაობა არ ეგების. ამიტომაც მწადია ისინიც წარმოვაჩინო. აბა, და განა კლასიკოსი ხალხოსნის იოსებ დავითაშვილის ფრთა-

ლი სიცოცხლის დამამკეიდრებელი პათოსი გამქრალია. და, როცა შემომანვება სევდა, არსაიდან რომ არაფრით არის ნაკარნახევი, უბიდან იმ სურათს დავაძრობ და სასოებით დავცეკერი, როგორც ან და მარადის მიუწვდომელი ოპტიმიზმისა და რნმენის სიმღერას, მიმქრალ, შორს მიმავალ ჰანგს, ველარასოდეს რომ ვეღარ მივენევი და დავიბრუნებ.

„მეორე დღესვე გაიწვიეს ივლიანე. 29 წლის ვაჟავაცს ვინ დატოვებდა სახლში. დარჩენ უცხო სოფელში: ჯანგატეხილი

ლი კაცის ნაწინასწარმეტყველევი: ახლა, სხვაზე რომ არა ვთქვა რა, მარტო სოფელ საირხეში ივლიანეს 5 შვილის 5 ორსარულიანი ოდა დგას“.

და მწერალი-მეისტორიეც თამამად დაასკვინის: „ყველაზე უფრო მოგებინი, დღევანდელი ენით რომა ვთქვათ, შვილების აღზრდაში ჩადებული ინვესტიცია“.

ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა მოითხოვს, ეს ამონარიდიც ვიზიონოთ: „როცა ოთარმა (შვილმა) პირველი ხელფასი მოიტანა, დედამ და მამამ იტირეს“. სანამ ქრონიკის კიდევ ერთ ამონარიდს წარმოგიდგენდეთ, აუცილებელია იცოდეთ: „სამთო ტექნიკუმში გამოცდები ჩავაბარე. საბუთების შეტანაზე მამაც თან მახლდა. დირექტორმა მკითხა: – ბიჭო, მინისქვეშ რომ მოგინევს მუშაობა, არ გეშინიაო?“ მე სხარტად ვუპასუხე: – რატომ, ბატონი, ჭერს აგარტყამ თავს თუ რა? დირექტორი თვითონაც ტანდაბალი იყო და ჩაბჟირდა სიცილით, ხოლო მამაჩემი ჩემი გერგილიანი პასუხით დიდხანს ამაყობდა სოფელში“.

ქრონიკა მეტად მკაცრია და აუცილებლობით მოითხოვს ამ ცნობის გამოქვეყნებასაც: „1991 წ. დაგამთავრებამაჩემის წამოწყებული სახლი სოფელში. ორივე მშობელს უხაროდა შვილის წარმატებები ქალაქადაც და სოფლადაც“. სასახლეს სახურავი ამშვენებს, ოჯახურ საგას – სახურავივით კოპინია ეს ადგილი: „ქუთასის გადავიხადე შვილების – მაღაზისა და სოფიეროს – ქორწილი. 81 წლის ივლიანე თამადის მოადგილე იყო, არც ერთი ჭიქა არ დაუკლია, სიმღერითაც ბევრი იმღრავა“.

შემდეგ აღწერილია აღდგენილ-განახლებულ-აბიბინებული პაპამამური მამული და შიგ მოფუსფუსე ჩვენი ავტორ-გმირი. ვითარება ისეა წარმოსახული, შეუძლებელია არ მოგაგონოს გალაკტიონის „მამული“ – „ცვრიან ბალაზე თუ ფეხშიშველა...“

აპა, მინიურა ერთის ცხოვრებაც და „შაქრის წატეხივით ტკბილად დადნა ჩემი დედა“. დიდებული შედარებაა! ნავიდა დედა, ნავიდა მამა. დავრჩით შვილები, შვილიშვილები. მშობლებს ფიცის დადგინდებული და მარომ შიმშილთან, ავადმყოფობასთან, სიშიშვლესა და ჯავრთან ბრძოლა. ორი მნიშვნელოვანი ამბავი მოხდა მათვის 1944 წელს: ერთი – აპრილის თვეში მე – ნიკოლოზ კურტანიძე – დავიბადები, ხოლო მეორე – გერმანელი ფაშისტები გარეკანს საზღვრებგარეთ, მაგრამ ამით ცხოვრება იოტისოდენადაც არ შემსუბუქებულა“. შემდეგ აღწერილია და დავრჩით შვილები, შვილიშვილები. მშობლებს ფიცის დადგინდებული და მარომ შიმშილთან, ავადმყოფობასთან, სიშიშვლესა და ჯავრთან ბრძოლა. ორი მნიშვნელოვანი ამბავი მოხდა მათვის 1944 წელს: ერთი – აპრილის თვეში მე – ნიკოლოზ კურტანიძე – დავიბადები, ხოლო მეორე – გერმანელი ფაშისტები გარეკანს საზღვრებგარეთ, მაგრამ ამით ცხოვრება იოტისოდენადაც არ შემსუბუქებულა“.

მწერალის დიდ ჰანგის სანდახან სიხარულის პანია მელოდია ჩაენაცვლებორდა: „მე ყველაზე პატარა ვიყავი და ხშირად მამის მეტად გამოდინებულა. განხილვა ქრონიკის მიმდინარე და დიდი იყო მომავლის იმედი და შრომითი ენთუზიაზი“. მწერალის დიდ ჰანგის სანდახან სიხარულის პანია მელოდია ჩაენაცვლებორდა: „მე ყველაზე პატარა ვიყავი და ხშირად მამის მეტად გამოდინებულა ჩაენაცვლებორდა. ლმერთო, რა ბედნიერი ვიყავი მაშინი!“

ახლა ის ამონარიდი გავსინჯოთ, რომელიც თითქოს სერიოზულ მსმელ მამაჩემზე იყოს დანერილი: „ლვინ მეტად გამოდინებული და მარომ შიმშილთან, აისარკა საბჭოთა ეპოქის გარეკანს საზღვრებგარეთ, მაგრამ ამით ცხოვრება იოტისოდენადაც არ შემსუბუქებულა“. მწერალის დიდ ჰანგის სანდახან სიხარულის პანია მელოდია ჩაენაცვლებორდა: „მე ყველაზე პატარა ვიყავი და ხშირად მამის მეტად გამოდინებულა ჩაენაცვლებორდა. ლმერთო, რა ბედნიერი ვიყავი მაშინი!“

ახლა ის ამონარიდი გავსინჯოთ, რომელიც თითქოს სერიოზულ მსმელ მამაჩემზე იყოს დანერილი: „ლვინ მეტად გამოდინებული და მარომ შიმშილთან, აისარკა საბჭოთა ეპოქის გარეკანს საზღვრებგარეთ, მაგრამ ამით ცხოვრება იოტისოდენადაც არ შემსუბუქებულა“. შემდეგ აღწერილია აღდგენილ-განახლებულ-აბიბინებული პაპამამური მამული და შიგ მოფუსფუსე ჩვენი ავტორ-გმირი. ვითარება ისეა წარმოსახული, შეუძლებელია არ მოგაგონოს გალაკტიონის „მამული“ – „ცვრიან ბალაზე თუ ფეხშიშველა...“

აპა, მინიურა ერთის ცხოვრებაც და „შაქრის წატეხივით ტკბილად დადნა ჩემი დედა“. დიდებული შედარებაა! ნავიდა დედა, ნავიდა მამა. დავრჩით შვილები, შვილიშვილები. მშობლებს ფიცის დადგინდებული და ამით პატივს მივაგებდი მათ ხსოვნას, მაგრამ, როგორც ყველი, მეტ ვერ ვასრულებ ამ ფიცის. „ბედს მინდობილი კაცი“ კვალიფიციურად დანერილი დიდმოთხოვბაა, რუსები რომ, „პოვესტს“ უნდოებენ. აქაც სამავალი არა მამა არა მამა არა მამა ა

ამირან კაჭახიძე

კუმპანია-კუმპანია

„საშინელი დამის“ მერე, უთენია, რაიონის პოლიციის სამმართველოს ეზოში შეეცირიბეთ დაზაფრული თანამშრომლები. რამდენიმე მოწყენილი მოქალაქე ცალკე იდგა, ეტყობა მათი ახლობელი იყო დაკავებული. აქ ძირითადად საშუალო ფენის გაჭირვებული ხალხი თუ დაიწყებს ლოდინს...

სამორიგეოში მძიმე შმორის სუნი დამხვდა, კონსერვის ქილა სავსე იყო სიგარეტის ნამწვით, ვაშლისა და იაფ-ფასიანი ძეხვის ნარჩენებით. არყოს ორი ცარიელი ბოთლიც ურნაში ეგდო.

- ხვალ ბაბოჩემის წლისთავია შაუმიანში, აქაც, ეგეთი ტრაგედია ამბავი, „ზამენა“ კი არ მოდის. აი, ნახამთ, შემდეგ მორიგეობაზე „სპეციალნად“ უნდა დავაგვიანო. კომუნისტების დროს „ბარონივით“ ვიყავით, მაგათ ჩაყვითეს და „უჟე“ ჩვენი ნაღდი სახეც გამოჩენდა, ამათ ლუკმას ვჭამთ, - დაიბუზდუნა ქვემო-რიგემ და ხელი საკენებისკენ გაიშვირა.

სამორიგეოს გაზინზღულ ფანჯარას სანდომიანი სახის თვაცრემ-ლიანი ახალგაზრდა ქალი ირიბად მოადგა. მორიგემ ახედა და წერა გააგრძელა, ეტყობა ნაცნობი იყო მისთვის „მოსვლის შინაარსი“ და თავაუღებლივ გასცრა: - შემოუშვი, ოღონდ დროზე. - ქვემორიგემ ზლაზ-ნეითა და ზმორებით გააღო რკინის კარი. სამორიგეოში შუქი და სუფთა ჰაერი ერთიანად შემოიჭრა, კარიბ-ჭეზე სამიღდე წლის მოვლილი, თე-თრი ბიჭი გამოჩენდა. გაუბედავად შემოვიდა, ამოგვედა და ნაცნობი სახე რომ ვერ დაინახა, მოილუშა, თვალები ცრემლებით აევსო და ქვე-და ტუჩის კანკალით ამოილულულა:

- მამიკო მინდა. როგორც ჩანს, მოუთ-მენლად ელოდა ვიღაცა პატარას ხმას და სულმოუთქმელად უპასუხა: - აქ ვარ, შვილო, ჩემო სიცოცხლე და იმე-დო. გისოსებიდან ხელებგამოშვერილი, ჩაკუზული ელოდა „დაკავებული“ მამა საკუთარ შვილს. გულმა გულს ბრაგუნი უწყო. პატარა აჩქარებული ბარბაცით გაემართა მშობლისკენ. მამა-შვილი რომ ჩაეხუტნენ, თითქოს ყველაფერი გაჩერდა ორი დიდი ტორის გარდა, რომლებიც პანია კაცის ზურგს სათუთად ეფერებოდნენ. ბიჭუნა განაბულიყო და სიამოვნები-

სგან კრუსუნებდა, მამამ ბავშვს ხელ-ში რაღაც ჩაუდო.

- კაფუნტი - გაიპრდლვიალა ბიჭუნაში.
- „ხარაშო“, დროზე ახლა, - გასერა მორიგემ.

გაყინული გისოსები შეუვალი და მოუდრეკელი აღმოჩნდა მამაშვილურ სიყვარულთან. პანაზინა თითქობი მამიკოს გაუპარსავ სახეზე კუმპალ-კუმპალ დაგორებულ ცრემლებს ეთამაშებოდა.

ამ დროს სამორიგეოში პოლიციის პოლკოვნიკი შემოვიდა „შეშლილის“ სახით. ყველანი გავიჯგიმეთ. სამართველოს უფროსი საკენებთან მივიდა, დაკავებულები დაათვალიერა და მოტრიალდა. - მორიგე, რისთვის სხედან? - ოპერატიულმა ჯგუფმა აიყვანა, უფროსო, ეს ქალბატონები ფაბრიკიდან დატაცებულ ძაფებს იძენდნენ, ქსოვდნენ და კვალის დაფარვის მიზნით ბაზრობაზე ახდენდნენ ბავშვის წინდების და ასეთი რაღაცების რეალიზაციას, უფროსო. ეს ვაუბატონი კი ყოფილ ცოლთან მისულა ნასვამ მდგომარეობაში, ბავშვის სანახავად და ყოფილი სიდედრისთვის უგინებია, ბატონი. უფროსმა პატარას დახედა და ხმას დაუნია, - ვახ, ეს სიდედრები. შემდეგ მიიხედ - მოიხედა და მბრძანებლური კილოთი წარმოთქვა:

- გაანთავისუფლეთ ყველა! - ქვემო-რიგეს თვალები გაუდიდდა.

გაგიმეოროთ? გაყარეთ ყველანი გარეთ. ხალხი ასეთი იდიოტური ბრალდებებით დილეგში კი არ უნდა იტანჯებოდნენ, დღეს საქართველოს ნებისმიერი ნორმალური მოქალაქე, ჩვენი სამშობლოს თავისუფლებისთვის მებრძოლთა გვერდით უნდა იდგეს. მორიგემ საკენები ჭრიალით გააღო და დაკავებულები გარეთ გააცილა.

1989 წლის 10 აპრილს სრულიად საქართველო გლოვას მოეცვა. დილიდან, პოლიციის რამდენიმე თანამშრომელმა პარლამენტის შენობის წინ ყვავილები დავაწყვეთ დალუპული მომიტინგების საპატივცემულოდ. იქ მყოფმა, მტკიცე გამომეტყველების მქონე ადამიანებმა ხანმოკლე, მაგრამ ღონიერი ტაში დაგვიკრეს, აღბათ იმ წვლილისათვის, მშვიდობიანი მიტინგის დარბევის დროს ხალხის გადასარჩენად რაც გააკეთეს ქართველმა პოლიციელებმა. თავი რომ წამოვწიე, ჩვენი ნაცნობი „სიდედრის პატიმარი“ დავინახე ცოლთან... ერთად ხელიხელ გადახვეული, კისერზე შემომჯდარი პატარა ვაუბაცით, რომელსაც ერთ ხელში „კაფუნტი“ ეჭირა, ხოლო მეორეში - საქართველოს დროშა.

ლალი მოთიაშვილი ახალგაზრდა პოეტი ქალბატონია.

იგი 1975 წელს დაიბადა დაბა უნივალში, დაამთავრა დუშეთის პირველი საშუალო სკოლა და თსუ-ში ფილოსოფიის ფაკულტეტზე ჩინიკიცხა.

მშობლები საბერძნეთში ცხოვრობდნენ და მასაც იქ მოუწია გადასველი.

ათენში გათხოვდა, ორი არაჩვეულებრივი ქართველი ვაჟა-უაღა აღზარდა და რამდენიმე პროფესიას ზედმინევნით დაეუფლო.

დღესდღობით ორივე ქვეყანაში, საბერძნეთსა და საქართველოში ცხოვრობს, რადგან სამშობლოს გარეშე ცხოვრება ვერ წარმოუდგენია.

თვითონ შვევნიერი, ნაზი და დარბასელი ღრმა და ორიგინალური ხედით დაუდალავად უმღერის სიყვარულსა და თავის მამულს.

ლალი მოთიაშვილი

***

ამ მერცხალმა რა იპოვა

შენს სარკმელთან,

რას დაპირდნენ

შენი სახლის ცივი ქვები?

თავისუფალს,

სხეულიდან გასვლის წამებს

წამი გამცნობს...

თვით უფალი სიცხადისთვის,

ცეცხლის ენებს ჯოჯოხეთში

შენით აქრობს!

დაღლილი ხარ,

სარკმლიდან კი

ბასრი ფიქრის ყინვა ყივის.

ორ მტკაველად დაემჩნიერ გათენებას,

მაგრამ მაინც...

ამ მერცხალმა რა იპოვა

შენს სარკმელთან?

რას დაპირდნენ შენი სახლის

ცივი ქვები?

***

დღეს აღარ ყვავილობს ვარდი და

პირიმზე,

მაგ თვალთა ლაუგარდით,

წუ მიხმობ, წუ მეძებ,

სამყაროს გულიდან ნაბიჯი მაშორებს,

შენი გულიდან - ათი სიცოცხლე.

აღმართის ბილიკებს ლილინით მიყყვები,

ლილილს ფურცლებით

სურვილს ვისაგზლებ.

დადგება ზამთარი,

სიწუმე დადგება,

პატარა ურჯინში ჩატყი სიცოცხლე.

უთემელი სიტყვებით იგსება ჰაერი,

წარსულში აღარ ვარ,

წუ მიხმობ,

წუ მეძებ.

***

ჩემი ბავშვობის სხვენში

გადავინახე ლერთი,

გადავინახე მზე და

გადავინახე მინა...

გავიზრდებიდა, ვიცი,

მომაკლდებოდა რწმენა,

დამელეოდა მზე და

დამჭირდებოდა მინა.

***

დაგაბრალებენ, სიყვარული არ შეგძლებია და

სამშობლოდან გადახვენილ იაგუნდს ჰეგახარ,

შენი სიცოცხლე მღელვარე ზღვის ერთი წვეთია,

შენივე დარდის ალიონზე ნისლივით ჩანხარ.

ვერმიხვალმზესთან, მისასვლელიბლივიარგაქს,

ბილიკის თავზე ბინადრობენ ძევლი ლერთიბი,

სვავს და მუზარადს მოსევენ, იომებ ალბათ,

დავით ახლოური

* * *

დილით მეგობარი შემეტყობინა -
სოფელში ხომ არ
წამოხვიდოდი... (ლექს კუძღვი ჩვენი
ოკუპირებული
ტერიტორიებიდან დევნილ მოსახლეობას და
ამასთან ერთად, სრულიად საქართველოს)

ნეტავ ვიყო შენსავით წასასვლელი
სოფელში,
ვალაგებდე ჩანთას და მეზედმეტოს
„ბოტასი”...
კელაპტრები მიშქონდეს დასახორცად
ქოხებში
და სიყვარულს ვუხსნიდე გოგოს ჯინსებ
მოტმასნილს...)

ცოტა მენანებოდეს ქალაქური იერი -
მთის ვწებიან მზეებთან ნებით
შესაფიცხები,
იქ, ღრუბლების ჩეროში, რომ არ დავრჩე
მშიერი,
რომ არ გამიჯევილდნენ ძველ ამბარში
ვირთხები,

მქონდეს უკვე წაყიდი წამალი და ტყვიები,
ოლონდ გადანახული და სადღაცას
საძებნი...
ავიდოდი თუ არა, სანთლებს მოვიძიებდი,
გავააფავდი ხატის გზას, წაცნობს შავი
ძაძებით.

უფალს შევავედრებდი ჩემს საფიცარ
ქვეყანას,
დედაჩემის სულსა და მზეგარდასულ
ბავშვობას,
ამ გულსა და სიყვარულს მივართმევდი
ბეგარად
წარსულს, იქ რომ დავტოვე, დღეებს,
აქ რომ დამშორდა.

მტარვალსა და მამაძალს ავიკლებდი
გინებით
ისე, მორცხვი იები გასაქცევად იწევდნენ...
სოფლის თავში ტყემლების ტყეში
დავიძინებდი,
ვიდრე დილით ირმები რქენით
გამაღვიძებდნენ.

ნეტავ ვიყო შენსავით სოფელში
წასასვლელი
და ვფიქრობდე სახლის წინ გადასაფენ
ჭილობზე,
სულ არ მენაღვლებოდა ალბათ საჭმელ-
სასმელი,
თუკი წამიკითხავდი ანასა და ჭილაძეს...

შერე ლექსაც დავწერდი ჩემეულს და
უხიაგს,
მზეზე გამოვაშრობდი გადათხაპნილს
მიტარბით...
ხშირად ვინახულები საწილოს და
მუხლის სასაფლაოს და გადასასვლელის
გადავიტანდი...

.....
დღეა რაღაც უჟამო, მგონი უფრო
შავ-თეთრი,
ვინ დამინთებს კელაპტრებს მიტოვებულ
ქოხებში?!
სულ ამ მონატრებით და მოლოდინით
გავთეთრდი...
ნეტავ ვიყო შენსავით წასასვლელი
სოფელში...

* * *

კუძღვი ბებიის -
ქეთევან პავლიაშვილის ხსოვნას

ჩემს ბებოს ოთახში ეკიდა სურათი
ბრძოლებში დაღლილი, ნაჯაფი პაპისა,
არაყს შემოდგამდა ტაბლაზე სურით და,
ჭანჭურის შარბათი მოჰვავდა თაფლისას.

ერბოკვერცხს შეწვავდა პატარა ტაფაზე,
ვიზყოფთ ღვთისას და მშვიდობას ყოველთა,
ცრემლივით შემორჩია წარსულის დაფაზე
ტკივილი, რომელიც თან გაჰვევა
„პოვლეთ ქალს”...

მე დღესაც მგონია ღმერთივით უნაკლო
ბებია, ჩუმად რომ თვალებს იოსებდა,
სიკვდილმა წაროთვა შვილები უმანკო,
მათ თავს აბარებდა პაპა იოსებას...

ძალიან მიყვარდა ჩემი ქეთო ბაბო,
სურდა შევხედროდი ღვთისდარ
მზექალასა,
თითქოს ახლაც ჩემს წინ დგას და
მშვიდად ამბობს:
„სულსაც მირჩევნიხარ და მთელ
ქვეყანასაც”...

ალბათ იქაც ჯავრობს, მზეს რომ მეცილება
ის, ვინც ქარჩოხიდან სადღაც გამაძევა,
ჩემი თბილი ბებო... როგორ ეციება,
ისეც ცივი იყო მისი ტაბარძენა.

მაინც მანუგეშებსა: „ჩემი არე-მარე,
სხვას უერ დარჩებაო, გენამლოს ბებია”...
ღმერთო მაპატიე, რომ ვერ მოვუარე
მინას, რომელშიაც წინაპრის ძვლებია!

პეტი რცდაჩვიდვათი

სხივჩამდგარი დღეები ღამით ფერებს
იცლიან,
ქვეყნად მარადიული არაფერი ყოფილა...
ჩაუსაფრდათ სიკვდილი
პაოლოს და ტიციანს...

მუშათა კლასს გაუყვეს პური და
ორცხობილა.

მოკლეს ჯავახიშვილი... ახმეტელიც
გვინამეს...

მიქელაძეს ოცნება დაუმსხვრიეს
ლაჩრებმა...

ბნელი ოცდაჩვიდმეტი...
ვერ ვივინებ იმ წამებს,

წამსვლელია ვინც მოდის, აქ არავინ
დარჩება...

ჩვალ სხვა უნდა არჩინოს მინამ
კაცადყოფილმა...

იღლებიან თვალები...

ხასიათიც იცვლება...

ქვეყნად მარადიული არაფერი ყოფილა...

ვინ იცის, უკვე რამდენჯერ ვცოდე,
რამდენჯერ მწარედ ვინანე მერე,

„მომისხენიე, უფალო რდეს” ...

- ველარც კი ვამბობ
და ვმალავ ცრემლებს.

ნუ განმიკითხავთ,
თვით განმსჯის ღმერთი,

მძიმე იქნება საფლავის ლოდი...

ათი მცნებიდან რომელი ერთი
გამხსენებია ხორცში მყოფ ცოდვილს.

* * *

მოწყენილია უშენობით ჩემი ოთახი
და ყოველდამე ეშინია სიზმარს თენების,
შემოირბინე სიყვარულო, თუნდაც ცოტა
ხნით, თორებ ხელებში მიკვდებიან

კრიზანთემები... ნათებას,

გახსოვს? -
სარკმელთან ატუზული მთვარის პროფილი,
დილით, რომ სადღაც დაემალა დამის

ნათებას, სიყვარული კი, უფალივით უარყოფილი,
ლექსებს შემორჩია ვით ამამ თავის

მართლება.

ათი მცნებიდან რომელი, როდის
იქცევა მერე გზებზე ეკლებად...
ასე ყოფილა კაცთავის ოდით,
ლიბრი ამ ცასაც გადაეკვრება

და მზე - სამყაროს მხურვალი ცოლი
გაცემის ღამეს მთებთან ინვება...
რაც უნდა თეთრი მოვიდეს თოვლი,
მინის ალერსით შეიბილნება.

ნარსულის ლადები

ჩემს სიზმარში ჯერ ისევ გაზაფხულის
დარია, დედის თბილი ხმა მესმის... ეზოშია
ბებიაც...

გაკვეთილებს მოვრჩი და სახლში
მიმიხარია, შარშანდელი ზვავები მზის ალერსით
დნებიან.

ჩემს სიზმარში ჩიტიანთ ყანას ჭამენ
ჩიტები

და განვდევნით, როგორც კი მოვა
„ჩიტი-ფაფობა”...

მურაბით მაქვს მოთხოვრილი თოკზე
ჭრელი ჩითები,
ჩვევად მექცა ქილაში ჩუმად თითის
ჩაყოფა...

ჩემს სიზმარში ჭორჭოხის მთიდან მოჩანს
იელი
და ყველდაბის აღმართზე ენძელები
ყვავიან...

მიუყვება ჭურთულას გოგო მოჭალიელი,
უცხო ვაჟის დანახვამ მარტივით რომ არია.

ჩემს სიზმარში საღამოს შვიდის ნახევარია,
ავტობუსი სოფლისა კელაცლდებს
გამოცდა...

ვიდრე დასრულებენ წლები ყრმბის
არიას,
ჩაგაბარებ ბავშვობას სიყმაწვილის
გამოცდა...

მერე სადღაც გაქრება ლანდები და...
ცოდვაა...

რეალობა მტარვალის ხელით შეიბილნება...
ქსნის ხეობის გარეშე ზღვის წვეთივით
ცოტა ვარ,

საქართველო ჩემთვის ხომ ყელის ტბიდან
ინყება!!!

კალალის ნავი

იცოდი დედოფალო? -
მზეს შენი თვალები აქეს,
შენ ღმერთის თვალები გაქვს, თბილი და
უჩვეულო...

ასეთი შორეული ჯერ არვინ მყარებია,
ძვირფასო ბეატრიჩე, ფერებას მიჩვეულო...

უშენოდ სამყაროსთან, მე ვეღარ
მოვრიგდები,
უშენოდ ყველაფერი არაფრად ელირება...

მიყვარხარ დედოფალო, -
ვჩურჩულებ მორიდებით,
არ ვიცი, რა გითხრაო, - ამბობ და
გეღიმება...

* * *

ვინ იცის, უკვე რამდენჯერ ვცოდე,

რამდენჯერ მწარედ ვინანე მერე,

„მომისხენიე, უფალო რდეს” ...

- ველარც კი ვამბობ

და ვმალავ ცრემლებს.

ნუ განმიკითხავთ,
თვით განმსჯის ღმერთი,

მძიმე იქნება საფლავის ლოდი...

ათი მცნებიდან რომელი ერთი

გამხსენებია ხორცში მყოფ ცოდვილს.

გახსოვს მირკანი - თოვლივით თეთრი?
ფეხით მოვლილი „მთელი ქვეყნა”,
გახსოვს? - ერთხელაც ჩვენ ერთმანეთი

სადღაც ცაცხებითან შემოგვეყვარა.

მერე გავი

პოლიტიკური და საზოგადო სახელმწიფო საქადაცვის სამსახური

იზა ჭიკაიძის
ლექსების ახ-
ალი კრებული
(„მეც ქართველი
ვარ“) რომ ჩამი-
ვარდა ხელში,
გითხრათ სიმარ-
თლე, კითხვა
ბოლოდან დავი-
ნე.

რატომ?

არ მინდოდა რედაქტორ-გამომცე-
მელთა ნინათქმა-ნინასიტყვაობების
და ავტორისადმი კეთილგანწყობილი
ინდულგენციების გავლენის ქვეშ აღ-
მოვჩენილიყავი.

ავტორის სახელი და გვარი როგორ
არ გამეგონა.

იზა ჭიკაიძემ მისი პიროვნებისად-
მი არაერთგზის განმანყო ინტერესით
ლირიკული ლექსებისა და სამეცნიე-
რო წერილების გამოქვეყნების შემ-
დეგ, მაგრამ მოზრდილი წიგნი რა-
ტომდაც ავტორის მიერ განვლილი
შემოქმედებითი გზის ერთგვარ შე-
ჯამებად მივიჩნიე და მომინდა, პოეტ-
თან ჩემი უშუალო ემოციური დამოკ-
იდებულება გამომეხატა.

საკუთარ პიროვნულ მე-ში ჩაღ-
რმავება, მედიტაციური წიაღსვლე-
ბი, ცხოვრების მიზანზე ჩაიფიქრება,
მიზეზთა გამო გულისგატეხვების
კასკადი, წუთისოფლის კრიტიკულ
მოსახვევებთან უფლის წინაშე მუხ-
ლებზე დაცემა და ლოცვის მოშველი-
ება - აი, იზა ჭიკაიძის ლექსთა გამ-
მა-საფენელი, რომელმაც სრულიად
ბუნებრივად დამაფიქრა და გამიყო-
ლია, მაგრამ ვთურცლავდი წიგნს და
მაინც იმ ერთს ვეძებდი, ფილოსოფი-
ურ წიაღსვლას კი არა, ორიგინალურ
თქმას, მეტაფორას. და აი, ისიც:

როცა მომავალს ბურუსის ფერით
მოეხატება თავი და ბოლო
და ქვიშისფერი უიმედობა
დაისადგურებს მხოლოდ და
მხოლოდ.

მხოლოდ გაურკვეველ, სევდით
მოცულ მომავალს აქვს ბურუსის
ფერი, რაიც პოეტ - მხატვარს „ქვი-
შისფერ უიმედობად“ ესახება

თქვენი არ ვიცი და „ქვიშისფერი
უიმედობა“ მე სხვათა და სხვათა ნაწ-
ერებში არ შემხვედრია და სწორედ
ეს გახლავთ მიზეზი ჩემი დასკვნი-
სა: „იზა ჭიკაიძეს, როგორც პოეტს,
ორიგინალური აზროვნება და საკუ-
თარი ფერხილვა ახასიათებს“.

ბარემ აქვე ამოვნერ სიტყვებს
იზა ჭიკაიძის პოეტური სიტყვად-
ქმნადობის დასადასტურებლად:
„ამზეგანებ“, „გამაოქროპირებ“, „სუ-
ფთახელა“, „გავილექსები“, „გავპნ-
კარავ“, „ლურჯფერა“, „ვაბალავრებ“, „გაშავფერადდა“, „ამოცეცხლფერ-
და“, „მოვიცხოვრებ“, „მსუბუქფერე-
ბა“ და სხვა.

მე ის მაშინებს კარგა ხანია,
რომ არაფერი ალარ მაშინებს.

წერს პოეტი და თავის ნაზ, ლირ-
იულ ჩურჩულში, სადაც „ცოდვის
გამონაყარით ჯვარზე გაკრული“
ლირიკული გმირი დგას, სადაც „დე-
დაშვილთა ძვლებს შუა ჭიანჭველაც
კი ვერ მონახავს ადგილს“, იგი თანა-
მედროვეობის მიმართ თავის მოქა-
ლაქეობრივ პოზიციას ასეთი მრისხ-
ანე შეძახილებით გვაწვდის:

რა ეშველება შეშლილ სამყაროს,
ვიდრე ჭკვიანის პირბადე ახლავს,
ვიდრე გონიერს ღიმილს უხშობენ,
ვიდრე ღირსეულს არქევენ გლახას.
ვიდრე შიმშილის სიმწარის სუნი
საფიხნოს თავზე დაიარება.
სამართალი და უტყვიი კანონი,
ვიდრე კვლავ რჩება ნაიარევად.
კეთილი სიტყვის მადლის მდინარეს,
ვიდრე ლოდინის ტკივილი ფარავს,
ვიდრე ცოდვილი ხელით და გულით
უცოდველს დღემდე ესვრიან
ტალახს...

მრავალწახნაგოვანი და მრავალთე-
მიანია იზა ჭიკაიძის პოეტური აზ-
როვნება. ცხოვრების მდინარების
ლირიკული რკვევისას პოეტი ასეთ
ზნეობრივ სენტენციასაც გამოურევს:

...და დედამიწის მრისხანებაზე,
გულუბრყვილობით რომარ დაეცე,
ბოროტს კი არა, ძალიან ხშირად
საკუთარ თავსაც უნდა გაექცე.

და მაინც ღვთიურ სიტყვას და საქმეს
უფალს ბოლომდე უნდა ანდობდე,
ყველა სიმართლე უნდა იცოდე,
მაგრამ ხანდახან უნდა ამბობდე.

იზა ჭიკაიძე ჭეშმარიტი პოეტია.
ჭეშმარიტ პოეტებს კი თავიანთ „არს
პოეტიკაზე“ დიალაც შეშვენის შემ-
ფასებლური დამოკიდებულება. და
რაოდენ სასიამოვნოა, რომ ამ დამოკ-
იდებულებას თავმდაბლობის სხივი
დასთამაშებს.

თუ ვერ დავირქმევ სადიდებო
მახვილყალმოსანს,
კეთილ ბილიკზე სიარულით ვიღაც
დამლოცავს,
ბებერ მეზურნის ახირებას

შეავლეთ ხელი
და მერე ისევ ღმერთის ნებით -
ჰერი და ჰერი.

ჩემი ღრმა რჩმენით, გულისყური-
ანი მკითხველი ამ წიგნის წაკითხ-
ვით ქართული პოეზიის ახალ ნაკადს
ეზიარება და თანამედროვის სულის
ხვეულებში იზა ჭიკაიძის პოეტური
ლამპრით სვლა ელის.

ბოლოს, როგორც დაგპირდით, რე-
დაქტორ ლევან უვანიას მშვენიერი
წინათქმა წავიკითხე.

წინათქმიდან შევიტყვე, რომ „მეც
ქართველი ვარ“ იზა ჭიკაიძის ლექსე-
ბის მეშვიდე კრებულია, რომ იგი გახ-

ლავთ ფილოლოგის მეცნიერებათა
დოქტორი, საქართველოს მწერალთა
კავშირის წევრი და, რაც მთავარია,
სხვადასხვა დროს მინიჭებული აქვს
ანა კალანდაძის პრემია და ქართული
კულტურის ამაგდარის წოდება.

მესიამოვნა, რომ ჩემმა გუმანმა
არც ამჯერად მიღალატა და ერთხელ
კიდევ დაბეჯითებით ულოცავ გზას
ამ წიგნს მკითხველთა გულებისაკენ.

რევაზ მიშველაძე

ტკივილი

მარტვილის რაიონის სოფელ თარ-
გამეულიდან ქუთაისში გადასახლე-
ბულ სტეფანე ოკუჯავას მეუღლე პო-
ლონელი ებრაელი ჰყავდა. რვა შეილი
შეეძინა; ექვსი ვაჟი და ორი ასული.
დედის გავლენით ოჯახი რუსულენო-
ვანი გახლდათ და შვილებმა რუსული
სკოლა დაამთავრეს.

გამოხდა ხანი და ექვსი ოკუჯავა,
როგორც დარწმუნებული ბოლშე-
ვიკები, წითელი იმპერიის დამარცხე-
ბად, მაღალი თანამდებობის პირე-
ბად იქცნენ.

ოკუჯავების ორიდან ერთი და
ოლდა ოკუჯავა თავდაპირველად
ძმების კვალს მიჰყვებოდა. აქტიური
გოგონა იყო, მიტინგებზე გამოდიო-
და და შაბათობებში მონაწილეობდა.
თვრამეტი წლისას დიდი სიყვარული
ეწვია და გაღაერტიონ ტაბიძეს გაჰყვა
ცოლად, თუმცა პარტიულ აქტივობას
თავი არც მაშინ გაანება. უფრო მეტ-
იც, ახალშეუღლებულნი მოსკოვში
გადავიდნენ საცხოვრებლად.

მერე, როგორც ბოლშევიკებს ახა-
სიათებდათ, მათი ერთგული ექსივე
ოკუჯავა დახვრიტეს, რასაკორვე-
ლია, მოგვიანებით ოლდასაც მიწვდ-
ნენ, პოლიტპატიმარი ოლდა ოკუჯავა
მინსკის საგანგებო განსაკუთრებით
საშიშ პატიმართა ციხეში იჯდა.

ამასობაში მეორე მსოფლიო ომი
დაინყო. გერმანები მინსკს უახ-
ლოვდებოდნენ. თუ ფაშისტები
პოლიტპატიმარებს ხელში ჩაიგდებდ-
ნენ, საბჭოთა იმპერიის ავტორიტეტს
ჩრდილი მიადგებოდა. ეს უკვე
საკმარისი გახლდათ იმისათვის, რომ
შუალედული 500 უდანაშაუ-
ლო „დამნაშავე“ მედვედევის ტყეში
გაეყვანათ და ამჯერად ხუთასივე
დაეხვრიტათ.

დახვრეტილთა შორის იყო ოლდა
ოკუჯავაც.

მისი საფლავი დაიკარგა, მაგრამ
დარჩა ოლდასა და გალაკტიონის
ტრაგიკული სიყვარული. ოლდას მიერ
საპატიმრო ადგილებიდან მეუღლი-
სადმი გაგზავნილი წერილები ამ წერ-
ილებს უცრემლოდ ვერ წაიკითხავთ.

რა დიდებული ქალი ყოფილა ოკუ-
ჯავათა ასული.

რა სევდით, ცრემლით, უნიკით,
ერთგულებით, ფიცით, ინტელექტით,
უბედურების ზარით, განწირულის
კივილით და უიმედობითაა სავსე ოლ-
დას წერილები.

მას ძმათა ულმერთოდ დახვრე-

ტისა და მისი განუსჯელად, ჰაიპე-
რად დაპატიმრების შემდეგ სულიერი
მეტამორფოზია განუცდია და საბჭო-
თა ხელისულების შეურიგებელ
ოპოზიციონერად ქცეულა.

რა თქმა უნდა, ამაზე აშკარად ვერ
მისწერდა ოლდა გალაკტიონის, მა-
გრამ წერილები სავსეა მინიშნებებით,
ქვეტექსტებით, აკვიატებულ იდეათა
ამაობაზე საუბრებით, რასაც დაკ-
ვირვებული თვალი შეამჩნევს.
...და აი, ამ დაკვირვებულმა თვალ-
მაც არ დაახანა.

გორში მცხოვრებმა უნიჭიერესმა
პოეტმა აკაკი ბიძინაშვილმა გალაკ-
ტიონისა და ოლდას ტრაგიკული სიყ-
ვარულის ისტორიაზე ახლახან დაწერა
უაღრესად საინტერესო ლირიკული
პოემა, რომელსაც „ტკივილი“ ჰქვია.

მართლა
ყველაფერს ფარავს,
საფლავებსაც კი
და ოდესძე ინტებ თუნდაც
საფლავზე მოსვლას,
(დაწვზე ცრემლი მძიმედ მოგორავს)
არ მომიტანო ყვავილები
არავის უნდა!..
იქ სხვა - მე აქ ვარ, მე პატარა,
მარად გოგო ვარ!

პირველი პრემია - გიორგი ხარაძეს ილი

* * *

ამ უდაბნოსგან შენ თუ შექმნი
ბალნარს, ისიდავ...
ამ მწუხარებას, შენ თუ დაძლევ,
თუ მიზიდავ...
მკვდარი პეპლების ოაზისად ქცეულ
ცხოვრებას.
რაც საამოა ზოგჯერ ისიც გამახსოვრდება,
რადგან ტკივილებს იმახსოვრებს
გული ისედაც...
ჭვარტლი მოცურავს, არა ნიხლი,
არა ისხარი, არა ქარბუქი...
მხოლოდ ჭვარტლი თვლემს საზიზღარი...
შენ კი იღიმი მოელვარე ბროლის კბილებით
თითქოს არ გქონდეს გულში
სევდა ერთი მისხალი...
კირ გავარიდე ამ უდაბნოს.

კარგი განვითარება უ დამტკიცა.
 ამ ქარტეხილებს,
 რადგან სწორედ აქ,
 ამ წევარამში მსურდა მეხილე...
 ჟონაგს გულიდან დროის
 ჟანგი სისხლის მაგიერ,
 აწვიმს ცრემლები ნილოსის პირს
 დახრილ ხეხილებს...
 ვერ განვაბიყ ეს სხეული
 კიდით კიდემდის,
 რომ მოგეძებნა ჩემი სულის
 საყდრის კედლები...

აძლა აქა ვარ. გელოდები
და გევედრები:
მოდი დაფშვნილი მარტოობის
ლაპირინთებით.
(კარგა ხანია ჩემი ძალა აღმართს
ვერა ხნავს)...

მოდი. ჩემს თვალებს შეახსენე ძველი
ალერსი,
მოდი, სანამ დღე ამ ამღვრეულ
ფიქრს შემარჩენდეს...
სანამ ეს ღამე გამომისვამს ყელში
ალესილ - მთვარის მაჩეტეს...
ვზივარ. ამ სასმისს გამოწურეულ
თმენით ავივსებ
თვალებს დაკანრავს კოიოტი -
ჩამავალი მზე...
და ცის მელანი სამელნეში
როცა გაშრება,
გადავიცევი შორი სიზმრის
პეზიაჟებად...
პნივის შეირიღა ჩიმი ნაზირა -

თელა სულიერები იყოთ საღვირო -
ტბების კამება,
სადაც გზებია... მტკნარი წყლების
სიკამარეა.
გადაეკვრება მრუმე ლიბრი ღრუბლის
ზეფირებს...
გაფერმკრთალდება. შეერევა
ლანდებს ისიდა...
რაც ტებილი იყო, ზოგჯერ მასაც
დავიზეპირებ,
რადგან ტეივილებს იმახსოვრებს
გული ისედაც...

იბერთა განისაზღვრული საგალოობები

იპყრობს ცხოვრების მრავალხმიანობის გამოსავლენად. მხატვარი კი ფუნჯით, ფერით მეტყველებს უფლისა და სამყაროს სადიდებლად. ხელოვნების ეს ორი უძველესი იძოსტასი იშვიათად შერწყმულია ერთ პიროვნებაში, ერთ შემოქმედში.

ბატონ რევაზ ადამია - მხატვარი,
მწერალი - იშვიათი გამონაკულისია. ის
მრავალხმიან საგას, ქართულ კოსმო-
სურ საგალობელს სიტყვაზე და ფერ-
ზე, ზეციურ სიმფონიას დედამიწაზე,
ადამიანზე, უფალზე...

ბატონი რეზოს მრავალი გამოფენა
პქონდა საქართველოში, მისი რომანე-
ბი, ესაები, ჩანახატები, მისი ტილოე-
ბი მოწონებულია საფრანგეთსა და
გერმანიაში, მეგობრობა ჩვენი ცივი-
ლიზაციის უდიდეს შემოქმედებთან
ამის დასტურია.

ამ თეზის დასტურია მისი პატარა,
მაგრამ ძალზედ ტევადი წიგნი - „საქა-
რთველოა - ფიროსმანი“.

135 გვერდიანი წიგნის რეცენზენ-
ტებია: საქართველოს მეცნიერებათა
ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტი,
აკადემიკოსი როინ მეტრეველი; პრო-
ფესორი ვალერიან ასათიანი.

წიგნში შესულია მრავალი ნამუშევრის იღუსტრაციები, ლექსები, შენფასებები...რეცენზიენტები იხსენებენ რეზო ადამიას პოეტური შთაგონებით აღვისილ წიგნებს: „შედევრები და მარადიულობა“, „კონსტანტინე“, „გალაკტიონი და კოსმოსი“... ახლებურად და საინტერესოდ გადმოგვცემს ბატონი რეზო ადამია საკუთარ განცდებს ნიკო ფიროსმანის შემოქმედების შესახებ. მისი სიტყვე-

ბით, „მზე, ვარსკვლავეთით და მთ-
ვარით ნასაზრდოებია, ვაზის მწიფე
მტევანია, ფისროსმანში სრულიად
საქართველოს მაცოცხლებელი საამო-
უკვდავების ბადაგი უონავს. ყოვლად
დიდი სიმართლე თამამად უნდა
ითქვას, სამყაროს, მზის, მთვარის,
ვარსკვლავეთის, დედამინის, ქართუ-
ლი მისტიკისმიერი სიკეთისა და მშვე-
ნიერების შემოქმედებითი უბადლო
ნაყოფია ნიკო ჭიროსმანაშვილი...“

„საქართველოა - ფიროსმანი“
შეიცავს სულ 136 გვერდს, ფიროს-
მანის, სურათების, ილუსტრაციებით

და ბატონი რევაზის ნამუშევრების ასლებით, რომლებიც მიეძღვნა დიდ ქართველ მხატვარს, მსოფლიოს მხატვრების, მწერლების შეფასებებით: როენ როლანი, პიკასო, გუდიაშვილი, ზდანევიჩი... რ. ადამიას აღთქმით, ფიროსმანის უნიკალური ფენომენის მეხოტებები არიან.

ბატონი რეზო ადამია არ ისახავს
მხოლოდ ბიოგრაფიის შტრიქების
გადმოცემას, ნიკალას ტრაგიკუ-
ლი ბედის ასახვას, შედევრების ში-
ნაარსის და კონკრეტული გმირების
ცხოვრების აღწერას თბილისური
დუქნების კოლორიტის ფონზე. მისი
წიგნი არის მრავალხატოვანი, მრავ-
ლის ამსახველი პანორამა მსოფლიო
ხელოვნებისა უძველესი უდაბნოს
სახარის გამოქვაბულების პირველყ-
ოფადი ადამიანების მხატვრულ აზ-
როვნებაზე, ეგვიპტური პირამიდების,
ვარძიის, რუსთაველის, ევროპუ-
ლი რენესანსის, ფრანგული იმპრე-
სიონიზმის, მოდელიანი, პიკასოს და
მრავალი სხვა გენიოსის გამგრძელე-
ბელზე საუბრობს.

„ნიკო ფიოროსმანაშვილი უდიდე-
სი ეროვნული სულიერ-განძეული,
სიმდიდრეა, ხალხთა მარადიული
სულის მკურნალია, იშვიათი ფერ-
წერული სამკაულია, რომელიც კოს-
მოს-ღვთისაგან გვებოდა“ - ამტ-
კიცებს მხატვარ-მწერალი.

ბატონი რეზო მსჯელობს, „სე-
ვდის მომგვრელია, რომ უკვდავებას
მუდმივად ეპრძვის სამყარო“, რატომ
შეუნარჩუნა ხელოვნებამ იდუმალი
სული, მარადიული არსი შედევრთ
სხეულ-ორგანიზმში არის, ხელოვანთ
და მეცნიერთა ურთიერთთანადგო-
მა, მომავლის განჭვრეტის უნარი. ის
ფიქრობს, რომ სფინქსი მრავალმხ-
რივი აზროვნებით უძიროობით
უმზერს სივრცის და დროის მიუწ-
ვდომელობას. შორეული უნაკლო
მზერით, ფიქრით და გაურკვეველი
სევდით ამ უზარმაზარ პლანეტის
შემოქმედებით სივრცეებს უმთლიან-
დება დიდი ნიკო ფიროსმანაშვილი.

მხატვარ რეზო ადამია ხმამაღლა-
ლა აცხადებს „ნიკო ფიროდმანაშვი-
ლის მოსვლით ქართული ფერწერის
სრულიად ახალი, თვითნაბადი კულ-
ტურა ცივილიზაცია დამკვიდრდა,
რომელმაც მთელი ქვეყანა მზესავით
სამუდამოდ გაანათა და გააკვირვა
მრავალმხრივ. ფიროსმანი, ბოროტსა
თა ასოცია მიაღწია: ასა: “ ას ასა რენა მანა და ას ასა რენა მანა და

და კეთილს მიღდა იდგა . ის ადარებს ფიროსმანს ლუკა მოციქულს, ხატ-მწერს. ამჟკიცებს, რომ „უფალი და ნიკო ფიროსმანაშვილი ფერწერაში საუკლა შეაუნინა . ასე არ აქვთ

იზებდნენ მხატვრის თანამედროვე
თბილისელები და სრულიად საქართ-
ველო (მცირე გამონაკლისის გარდა).
იგივე მდგომარეობა სუფევდა პარიზ-
ში ისეთ გენიოსებთან, როგორიც
იყვნენ: სეზანი, ვან-გოგი, გოგენი,
მოდილიანი. ფიროსმანს ფერთ უხ-
ლოდა, მოსაკალორი ხმა-ჟარიძე -

მონაზონი მარიამი
(ია ბაგრატიონ-მუხრანელი)
8,X 2023

პორის ჭითანავა

მშვიდობით, მარია!

1956 წელს თბილისის ინდუსტრიული ტექნიკუმის სტუდენტებმა დასახვენებლად დედულების მივაშურე, ცაგერის რაიონ სოფელ ზოგიშს. დიდად გაიხარეს ბებია და ბაბუაშ ჩემი ჩასვლით. უმაღლეს სუფრა გამიშალეს. ბიჭიკო ბაბუამ მეზობელი გადმოიპატიუა. სუფრას რომ შემოუსხედით და რამდენიმე სადღეგრძელო ითქვა, ბიჭიკო ბაბუა მეკითხება:

- ვიცი, ინდუსტრიულ ტექნიკუმში რომ სანავლობა, მაგრამ არ მახსოვს რომელ კურსზე ხარ და როდის ამთავრებ. თუ კაცი ხარ გვითხარი.

- წელს მეოთხე კურსზე გადავედი. მომავალ წელს ვამთავრებ, - ვუპასუხობ მე.

- არდადაგები როდემდე გაეცს?

- პირველ სექტემბრამდე.

- პოდა, პირველ სექტემბრამდე ჩვენთან იქნები. როგორც იცი, კარგი ჰაერი გვაქეს, სასმელ-საჭმელს არ მოგაეკლებთ.

მე ვეუბნები:

- არა, ბაბუა, მაგდენ ხანს ვერ დავრჩები. ათი დღით ჩამოვედი, მერე სამეგრელოში უნდა წავიდე.

აქ ნადო ბებია ჩაერთო და მეუბნება:

- ათი დღე ძალიან ცოტაა. ერთი თვე ჩვენთან უნდა დაისვენო. არსად არ გაგიშვებთ.

***

დღის მიწურულს ბაბუას მეზობელი და მე წყაროზე წყალის მოსატანად წავედით. გზაში ორი ახალგაზრდა მამაკაცი შეგვევდა.

ურთიერთმისალმების შემდეგ მეზობელმა ერთ-ერთ მთგანს მიმართა:

- ბიჭო, დათო, შენზე გავიგე, ლაჯანურ-ჰესის მშენებლობაზე რუსის ქალი გაგიცნია. თურმე ძალზე ლამაზია. გვითხარი, როდის შეირთავ ცოლად და გვაჭმევ ქორნილს.

- მართალია, გავიცანი რუსის ქალი, ეხვდები კიდევაც მას, მაგრამ მისთვის პირობა არ მიმიცია ცოლად შერთვაზე, - მიუგო მან.

მათი საუბრის მოსმენისთანავე გულში ვთქვი: სოფლელმა კაცმა, რომელმაც რუსული არ იცის, მშენებლობაზე ქალი გაიცნო, მე თბილისელს არ გამიჭირდება ქალის გაცნობა-მეტები და გადავწყვიტე მეორე დღეს ჰესის მშენებლობაზე მისვლა.

დილით ბებია და ბაბუას ვეუბნები:

- დღეს უნდა წავიდე სოფელ ალპანაში ჩემს თანაკურსელს ფოსტიდან ტელეფონ- ნით უნდა დავუკავშირდე (ვიცრუ მე).

- თუ ასეა, უნდა წახვიდე, აბა, როგორ, - იყო მათი ჰასუხი.

ორმოც წუთში მივადექი მშენებარე ჰესს. ღია ცის ქვეშ მომუშავეთ დავაკვირდი. ვხედავ, სამნი მუშაობენ: რო

ქალი და ერთი მამაკაცი. რომ დავრნმუნდი, უცხო მხრიდან იყვნენ, რუსულ ენაზე მივესალმე მათ და შევევითხე:

- თუ საიდუმლო არაა, მითხარით, საიდან ხართ ჩამოსული. ერთი ქალი მომიახლოვდა, გამილიმა და მეუბნება:

- ჯერ შენ თქვა საიდან ხარ და მერე ჩვენ გიპასუხებთ.

- თბილისიდან ვარ. ბებიასთან და ბაბუასთან ჩამოვედი დასასერებლად.

- ჩვენ როსტოკიდან ვართ. სამუშაოდ ჩამოვედით - თქვა მან.

ვეუბნები:

- შეიძლება ერთმანეთი გავიცნოთ?

- რატომაც არა. მე მარია მქვია - შენ?

- მე ბორისი. - ვუპასუხე და ხელი ჩამოვართვით ერთმანეთს.

მე განვაგრძე:

- მარია, ძალიან მომენონე, დღეს მინდა შეგვედე, თუ თანახმა იქნები.

აი, რა მიპასუხა:

შეგვედეთ ოლონდ სალამოს 7-საათა-ამდე ვერ შეგძლებ მოსვლას, სამუშაოს შემდეგ ბინაში უნდა მივიდე და ტანსაც-მელი გამოვიცალო.

ამ ტანსაცმლით ხომ არ მოვალ პაე-მანზე. მითხარი 7-საათზე სად მოვიდე და მოვალ.

- ფოსტა თუ იცი რომელ შენობაშია?

- ვკითხე მე.

- როგორ არა, ვიცი.

- პოდა, იმ შენობის წინ დაგხვედები სალამოს შვიდ საათზე.

- კარგი. მოვალ. - თქვა მან.

მაშინევ შინ წაგვედი და ბებიას ვეუბნები:

- ფოსტაში მითხრეს ექვს საათამდის ტელეფონზე კავშირი არ იქნება, დღის ბოლოს უნდა მივიდე.

ბებიას შეუმჩნევლად ცოტა ატამი ჩამოვკრიფე, ბაბუას ნახევარი ლიტრა არაყი მოვპარე, შევახვიე და ეზოში გადავმალე წასალებად.

შევიდ საათს აკლდა 10-წუთი, ფოსტის წინ რომ დავერტვე.

იგი ზუსტად შვიდ საათზე გამოცხადდა მომდიმარი სახით, რაც ძალზე უხდებოდა. მეუბნება:

- მოვედი. აბა, საით წავიდეთ, სად წამიყვან.

მე თავი ჩავლუნე და საფონებელში ჩავვარდი. ბებია და ბაბუასთან ვერ მივიყვან, ტყეში ვერ წავიყვან, საშიშია. რა ვუპასუხო, არ ვიცი.

მეუბნება: არ ინერვიულო. ჩემთან წავიდეთ ბინაში. ოლონდ მე წინ წავალ, შენ მომყევი. რომ შემოხვალ, მეორე სართულზე კარს ლიას დაინახავ. ის იქნება ჩემი ბინა და შემოხვალ. - თქვა და ბინისაკენ გაემართა.

ბინაში რომ შევედით, კარი მიხურა, შიგნიდან ჩაეტა და თქვა:

- მშვიდად იყავი, არავინ არ შეგვიშლის ხელს.

ეს რომ თქვა გადავეხვიე და ვაკოცე. მინდოდა გულის წადილი ამესრულა, მაგრამ ხელი წაზად მკრა და მეუბნება:

- გთხოვ, თავი შეიკავე. არსად არ მოვივა.

მეუბნება: არ ინერვიულო. ჩემთან წავიდეთ ბინაში. ოლონდ მე წინ წავალ, შენ მომყევი. რომ შემოხვალ, მეორე სართულზე კარს ლიას დაინახავ. ის იქნება ჩემი ბინა და შემოხვალ. - თქვა და ბინისაკენ გაემართა.

ბინაში რომ შევედით, კარი მიხურა, შიგნიდან ჩაეტა და თქვა:

- მშვიდად იყავი, არავინ არ შეგვიშლის ხელს.

ეს რომ თქვა გადავეხვიე და ვაკოცე. მინდოდა გულის წადილი ამესრულა, მაგრამ ხელი წაზად მკრა და მეუბნება:

- გთხოვ, თავი შეიკავე. არსად არ მოვივა.

მეუბნება: არ ინერვიულო. ჩემთან წავიდეთ ბინაში. ოლონდ მე წინ წავალ, შენ მომყევი. რომ შემოხვალ, მეორე სართულზე კარს ლიას დაინახავ. ის იქნება ჩემი ბინა და შემოხვალ. - თქვა და ბინისაკენ გაემართა.

ატამი ძალიან მოენონა, მაშინვე ჩაკირდა.

ატამი ძალიან მოენონა, მაშინვე ჩაკირდა.

ატამი ძალიან მოენონა, მაშინვე ჩაკირდა.

- მამაკაცი ხარ, შენ დაიწყე, - თქვა მან. არაყი რომ მოეკიდა, მეუბნება:

- ალბათ გაინტერესებს ვინ ვარ და რას წარმოვადგენ. როგორც გითხარი, როსტოკიდან ვარ. ქმარს გაშორებული. სამი წლის შეილი მყავს. ბავშვი ამჟამად ჩემს მშობლებთანაც. ვიდრე აცივდება, აქერები, მერე წავალ ჩემს სახლში.

მე მას არ ვუსმენ, სულ სხვა რამეზე ვფიქრობ და ვოცნებობ. მან ეს შეატყო და მეუბნება:

- ყურს რატომ არ მიგდებ? მივხვდი. მივხვდი რაც გრძადია მომყევი. - ეს თქვა, ადგა და გამიძლვა საძინებელ თახაში და...

ჩვენ კვლავ მივუსხედით სუფრას. გავიდა ერთ საათზე მეტი.

- უნდა წავიდე სახლში, მაგვიანდება.

- ვთქვი და ამ დროს კარებთან კაკუნი. გაისმა. ქალი სმენად იქცა. ცოტა ხნის შემდეგ განმეორდა კაკუნი, ოღონდ ახლა უფრო უფრო.

მე ვეუბნები:

- ვინ არის თუ იცი?

- არ ვიცი. წაცნობი რომ იყოს დამიახები.

გამომშვიდობებისაში მეუბნება:

- როდის მოხვალ?

მე ვპასუხობ:

- ხვალ მოვალ აუცილებლად.

- პირდაპირ ბინაში მოდი. გელოდები

გიორგი ტულუში

და ახლა უფრო

(სიყვარულის ბოლო ფოტონი)

ნახვედი მშვიდად, ნახვედი წყნარად, იქ, საიდანაც მოვედით სადღაც, გეტყვი და უკვე აღარც დავმალავ, რომ ახლა უფრო მეტად მიყვარხარ. არც ერთი წყნა, არც გულისტყენა, შენგან არ მახსოვს, არ მახსოვს მართლა, ძალას ვიკრებ და გაგიმზელ კიდეც, რომ ახლა კიდევ უფრო მიყვარხარ. მე მატებობს ჩვენი ყველა შენიდბა, ყოველი სივრცე, ყოველი პალმა, სადაც პირველად მათრად მენიშნა, რომ ხარბად, ხარბად, ხარბად მიყვარხარ. შენი ბავშვობაც ჩემად ვაქციე, მომწუსხა ნორჩი სხეულის ალბა, შენი დაცემით და შენი ჯვარცმით, მიღვიდი, რომ მართლა, მართლა მიყვარხარ. აღარ ხარ უკვე მეათასეჯერ, უშენობამ კი-შობა აღალმა, თუმცა ვიცი, რომ სადღაც აენთე და თუ გესტურე, სილას გამანავ! მე მიყვარს ზეცა, რადგანაც გიცერს, მე მიყვარს მინა, რომელზეც დგახარ, შენი უბანი, შენი იერი და ახლა უფრო, უფრო მიყვარხარ! კვლავ ისე ხარბად, ხარბად მიყვარხარ, რომ გავასახლე შენი სატრფონიც, თვით უეპოქო გახელება ხარ და სიყვარულის ბოლო ფოტონი!

გელა ბუილლიშვილი

აგვიანება მთვარის ამოსვლა

აგვიანდება მთვარეს ამოსვლა, თვალით არ მოჩანს მთაზე ნისლები, იძედი მაქს არ გაავდარდება, ვივლი წალკოტში, შენს ყვავილებში... მთვარე ანათებს ცასა და მინას, მისი სხივები ვიგრძენი წამსვე, ნიავმა უცებ დაისისინა, ფოთლების გროვა მთელს ბალს აავსებს. არ დავყოვნდები მე ამ ოთახში... შენი სახლისკენ გავყვები შარებს, სადა ხარ, ალდე, გეძახი კვლავაც ხომ არ ხარ, სატრფოვ, დღეს მგლოვიარე?

ამატირება!

ხეივანში ჩაიარეს, სხივთა კრთომა მიიმზირეს, არ შეხედეს ჩემს იარებს, ამატირეს, ამატირეს! დაბინდული არემარე, აალევეს, აამდერეს, მე თვალთ კრთომა მომანათეს ამატირეს, ამატირეს! ჩემ წინ ჩუმად ჩაიარეს, გაიხიდნენ, როგორც დირე, ამ სიჩუმით და სინაზით ამატირეს, ამატირეს! არ დაუგდეს ყური ზურნას, არ უსმინეს, არც დაირებს, ო, რა მორცხვად ჩაიარეს ამატირეს, ამატირეს, ამატირეს. შავ თვალთაგან სხივთა კრთომა, არავისზე შეაჩერეს, რა უგულოდ ჩაიარეს, ამატირეს, ამატირეს!

ტრისტან გეგენავა

ქართული მინა

ძვირფასო, მარქვი რატომ იტყვიან მინა ყველასთვის ერთია თითქოს, მე იმათ შუბლში დავახლი ტყვიას, ვინც ასე ზომას და ასე ფიქრობს. მე გულით დამაქვს ქართული მინა, რომელშიც ერის დიდება ვიცან, მე სისხლით დამაქვს ქართული მინა, რომელშიც მზე და ფენიქსი ვიცან, ერთ დროს ნამდვილად უბრალო მინა, რომელიც შემდეგ თევდორე მღვდლის და არაგველების საფლავად იქცა, სადაც დავითის და თამარ მეფის და რუსთაველის აკვანი ირნა, ქცეული ხატად, ქცეული ფიცად ჩვენი ღვთისმშობლის წილხვედრი მინა. მე გულით დამაქვს ქართული მინა და მის სიცოცხლეს სიცოცხლით ვიცან!

თამარ იასეშვილი

უცნობი არავო

ხანდახან ფიქრი წაიღებს კაცსა, ნეტავ რა არის არსება ჩვენი, სამყაროს ვაცნობთ ჩვენს თავს ტირილით, თან ჩვენოვის უცნობ ანმყოში ვხვდებით, და როს წამზომი იქვე ირთვება, უწყვეტ ქაოსურ რიტმში ვერთვებით, ყველა თითქოსდა აღმასელას ვცდილობთ, ამ დიდ სცენაზე ფეხის შედგომით, ვრცელ არენაზე თამაშ-თამაშით, თითო ნაბიჯით თითო კარს ვაღებთ, ხან წამებულის ნიდაბსაც ვირგებთ, დაუსრულებელ ანმყოს ძებნაში, და ეს გრძელდება მთელი სიცოცხლე, თითქოს ეს იყოს მიზანი ჩვენი, დროება მეფობს ნამიდან წამში, ცხოვრება მიდის თავის დინებით, ყოველი წამი წარსულში რჩება, დაუნდობელად მიდის და მიჰქირის და აყოლილებს ამ ორომტრიალს, სულ გვავინტედება მისია ჩვენი.

ნინო ხუციშვილი

***

წვიმა ასველებდა ქუჩას ვიყავ შეწებე ფიქრით საცსე, ღამეს ვუამბობდი მიყვარს ეგ ულამაზესი სახე. ჩემო, გაცილებდი ღამით ღიმილს გაყოლებდი გზაზე, შენო, ქალაქში ახლა როგორდა ვუმღერო მთვარეს. ჩემო, შემიყვარდი ისე უცებ, ვერ გაგიშვი ხელი, შეგთხოვე, დაბრუნდი მყისე, მინდა, დაგიკაოცნო ყელი, წვიმა ასველებდა ქუჩას, შენ კი მიტოვებდი სურნელს, უკვე შეერი სურნელს, გთხოვ, რომ დამიბრუნდე მალე.

მარიამ კაპანაძე

***

მთვარის შუქს ვაფიცე მე შენი სახება, ღამეა, საწოლთან აჩრდილის ნავია, გაცურე გოდების სამი ტბა ლოცვებით, ანბანზე დავწეროთ ჩვენ - ჩვენი ცოდვები! გიხილო ნეტავი ამ ღამის წყვდიადში, აგშალო ნეტავი რომანის ფურცლებად, გავრითმო ნეტავი სიმღერის აქტებად. მომწამლეს ფიქრებმა, დავლიე სისხლები, გნახავდე ნეტავი, ნათელში გფანტავდე!

ჩრდილებში სახება მიყვება იმ თეთრ ნავს, იონევა, შენს ტანთან თამაშობს, ან ღელავს... მიყვარხარ, შევფიცე ცის თაღზე ანგელოზს, ველოდე შენსა ხმას, ბოხსა და სევდიანს... გამექცნენ რითმები მთვრესთან ჩურჩულით, ვახ, რა გზებს არ თელავს ეს ურცხვი სახება! დამიშტნენ თვალები დამიშრნენ ცრემლები, სერაფიმს შესთხოვეთ შეხვედრა ჩვენ ორნის!

თენდება, რიურაუზე კვლავ რეები იმ ზარებს, უამნობას რომ უძღვის წინ თვისი რიტმებით! არ ვიცი, ავანთო სანთელი სარკმელთან? იქნებ კვლავ მიიღოს სულის ხმამ იესო! არ ვიცი, გნახავ კი სინათლის ფანტელში?! მიიღოთ ერთურთი ათასი ნატეხით! მთვარის შუქს ვუწერე მე შეწებე ეს ლექსი, კალამში მელნად კი ჩავლვარე სისხლები ათასგზის შევთხოვდი ცის ძალთა ყველა წევრს, ანგელოზთ... არ ვაძლევ მე ჩვენს თავს პლანეტებს!

შვილიშვილები, ჩემი კერია არ ჩაქრება, სანამ ვიცოცხლებ, მერე კი, ალბათ, მოვლენ სანთლით დალოცვილები... მომნატრებისარ, დეფულეთო, მომნატრებისარ, ჩემი ბავშვობა, სიზმარივით შენს გულში დამზრა, როს ჩემის მრნამსით ნოსტალგია შემომაწვება, მახსოვს ბებიას ლობიანები... ლორი და გარჯა..!

ირმა ყალიჩავა

***

არ მავიწყდება ევას ღალატი, უხენებელთან ხრიკების ხლართვა. ცოდვებით სავსე მიმაქვს კალათი უფლის სასახლის გაღებულ კართან. მახსოვს ადამის სულის სიმცირე, დღემდე რომ იბრძვის ჩემში ბოროტი. თავი ათასჯერ გამოვიტირე, ვერ შევყყვარე მოძმე ბოლომდის. მახსოვს აბელის უსიტყვო მზერა, როცა კვდებოდა კაენის ხელით. მე ნათლად მახსოვს, ნამდვილად მჯერა - კაენიც ვიყავ, ვიყავ აბელიც! ვიყავ იესოს სასტიკი მტერი, ჩემს გამო შუბლზე სისხლი დაიდოდა. მეც მასთან ერთად ვათრიე ძელი, მეც დამსხვერებული ტერფი მტკიოდა! ჩემს ცოდვების ყაბლი ჯერ არ გასვლიათ, ისევ მარტო ვარ ღმერთის წინაშე. გულზე შავ-თეთრი ფერი მაცვია და ბრმა თვალებით ვეძებ სინათლეს. ვდგავარ, უფალო, შიშველი სულით ცისა და მინის გაღებულ კართან მე, უცოდველი შენი ასული და ყველა ცოდვით სავსე მაქვს კალთა!

დალი შენგელია

მომანატრებისარ

გულის სიღრმეში სულ გახსენებ მომნატრებისარ, შენ, დედულეთო, დაგელოცოს შენი ხედები, საქართველოში ყველა კუთხე ედემი არის, მზის ამოსვლისას რაჭა სხვაა შეუდარები... ბრნყინვალე ხალხი, მოხუცები ტებილმოუბარნი, მეზობლად სახლი, მიტოვებული დაცოლილი ბინა, მოხუცე ქალაქაზი ახორნის სახლი, მიტოვებული სუმედის, გარეთ გამოდის, პირუტყველის აძლევებდა ქუჩას, შენ კი მიტოვებდი სურნელს, უკვე შეერი სურნელს, გთხოვ, რომ დამიბრუნდე მალე.

გივი შაჰნაზარი - 90

90 წლისა შესრულდა გამოჩენილი ქართველი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე გივი იაკობის ძე შაჰნაზარი. ამის გამო საქართველოს მწერალთა კავშირმა იუბილარს მისალმება გაუგზავნა. მისალმებაში ნათქვამია:

ბატონონ გივი!

ჩვენ ძვირასო და საყვარელო თანამოკალმევ!

საქართველოს მწერალთა კავშირი, თქვენი მეგობარი ქართველი მწერლები სიყვარულით მოგესალმებიან ქართული მთარგმნელობითი სკოლის ერთ-ერთ უძრნყინვალეს ნარმომადგენელს და გილოცავენ ღირსესანიშნავ თარიღს თქვენს ცხოვრებაში - დაცადების 90 და ლიტერატურულ-შემოქმედებითი მოღვაწეობის 60 წლისთავს.

თქვენი მწერლური ნათლობა 1961 წელს შედგა, როდესაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გაზრიში გამოქვეყნდა დიდი სომები პოეტის მიქაელ ნაბანდიანის პოეზიის თქვენული თარგმანები. ჩვენი დედაუნივერსიტეტის, ჩვენი აღმა-მატერის მაღლი და მირონი დღემდე მოგყვებათ და თქვენი დიდებული სამწერლო კარიერის ლიბოს ნარმოადგენს.

ლიტერატურული სამყარო თქვენ გიცნობთ, როგორც ორი მოძმე ერის - ქართველებისა და სომხების ლვიძლ შვილს, რომელიც მთელი თავისი სანგრძლივი სიცოცხლის განმავლობაში უებრი მაგალითს იძლევა იმისა, თუ რა ფაქტზე უნდა უვლიდე ორი უშველესი ერის მეგობრობასა და ძმობას, როგორ უნდა უბერავდე სულს ამ ურთიერთობების განმტკიცებას, როგორ უნდა ამდიდრებდე ყოველივე ამას ახალი ნახანაგებით და ფერადებით. და ამ მხრივ თუ ვინმეგსან შეიძლება თქვენი შედარება, ეს საიათოვაა, ამიერკავკასიელი ხახების ჭეშმარიტი ტრუბადური, რომლის სულიერ მეკვიდრედაც სრულიად სამართლიანად მიგვაჩინართ.

ფასდაუდებელი ღვანლი დასდეთ სომხური პოეზიის ქართულ ენაზე ამეცყველებას. ნარეკაცი, ქუჩაკი, ოვანეს თუმანიანი, ავეტიქ ისაკანი, ვაჟან ტერიანი, ელიშე ჩარენცი, ამო საჟიანი, პარუირ სევაკი, ოვანეს შირაზი, სილვა კაპუტიკანი, სონა ვანი, ვაჟაგონ დავთიანი ის პოეტები არიან, ვისი შემოქმედებაც სწორედ თქვენული შესანიშნავი თარგმანებით გახდა ხელმისაწვდომი ქართველი მკითხველისთვის.

ზემოთ საიათოვა ვახსენეთ და უნდა ითქვას, რომ მისი სომხური ლექსების ქართული თარგმანები, სამ გამოცემას რომ გაუძლო, თქვენი მთარგმნელობითი ძალმოსილების აპოთეოზს ნარმოადგენს, ამავე დროს ჩინებულად თარგმნეთ ალექსანდრ პუშკინის, ანდრე ბელის, ბორის პასტერნაკის, მიხეილ დუდინის, ბელა აბამადულინას შემოქმედების ცალკეული ნიმუშები.

თქვენი მიერ ქართულად თარგმნილი პიესები ნარმატებით იდგმებოდა ქართული თეატრების სცენაზე. მათ შორის აღსანიშნავია კალდერონის „ცხოვრება სიზმარია“, იოუეფ კატონას „ბანკ-ბანი“, იოპენ ვოიტილას „ოქროსმჭედლის სახელონისნოს წინ“...

მრავალი წელი იღვანეთ კინოსტუდია „ქართულ ფილმი“, როგორც სადაც ლიკი განყოფილების მთარგმნელმა და ასზე მეტი ფილმი თარგმნეთ ქართულად.

წელების განმავლობაში მუშაობდით თბილისის ადამიანის სახელობის სომხური თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელად და დირექტორად, საქართველოს მწერალთა კავშირის მსატვრული თარგმანი, საქართველოს უძრნყინვალული ურთიერთობების სახელმწიფო კანცელარიასთან არსებული ეროვნულებათმორისა ურთიერთობების განყოფილების მთავარ სპეციალისტად; საქართველოს პრეზიდენტთან არსებული შეწყალების კომისიის წევრად და ყველგან პროფესიონალიზმითა და კაცომოყვარეობით გამოირჩეოდთ.

თქვენი მრავალნიანი მუხლისაუხრელი ღვნა და რუდუნება ღირსეულად დაფასძა. დაჯილდოებულ ხართ დაგით აღმაშენებლის ოქროს მედლით, ღირსების ორდენითა და სომხეთის მოვსეს ხორენაციის სახელმწიფო მედლით, მონიქტებული გაქვთ ილია ჭავჭავაძის, გალავატონ ტბილის, ივანე მაჩაბლის, ელიშე ჩარენცის, ფრიტონ წანსენის საერთაშორისო, „საბას“ პრემიები.

ბატონონ გივი!

ჩვენთვის, თქვენი მეგობრებისათვის, თქვენ სიდარბაისლის, სათხოებისა და კეთილშობილების ნიმუშს ნარმოადგენთ, რაც ძალიან გვახარება.

კიდევ ერთხელ გულმხურვალებ გილოცავთ საიუბილეო თარიღს საყვარელ თანამოკალმეს, გისურვებთ დიდხანს სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას და ახალი შემოქმედებითი მწვერვალების დაპყრობას.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

მურად მთვარელიძე - 70

70 წლისა შესრულდა თვალსაჩინო ქართველი მწერალი, მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე მურად მიხეილის ძე მთვარელიძე, ამის გამო საქართველოს მწერალთა კავშირმა იუბილარს მისალმებაში ნათქვამია:

ბატონონ მურად!

ჩვენ საყვარელო კოლეგა!

ნახევარ საუკუნეზე მეტი გასულა მას შემდეგ, რაც ქართულ მწერლობაში შემოაბიჯოთ. 1971 წელს ხაშურის რაიონული გაზეთ „გამარჯვების გზაში“ დაიბეჭდა თქვენი პირველი ლექსი „გალავატონი ვანში“. შემდეგ თსუ ლიტერატურულ აღმანას „პირველ სინვეში“ დაიბეჭდებოდა და ასე დაიწყო თქვენი საინტერესო, მუდმივი ძიებებითა და მიგნებებით სავსე ლიტერატურული ცხოვრება.

მრავალმხრივი, მრავალნახანგოვანი შემოქმედი ხართ და ერთნაირი ძალმოსილებით იღვნით მწერლობის ისეთ ურთულეს დარგები, როგორიც პოეზია, პროზა, პუბლიცისტიკა და ლიტერატურული კრიტიკა.

ქართველი მკითხველი მუდამ ინტერესით ხედებოდა თქვენს პოეტურ თუ პროზაულ კრებულების, ისეთს, როგორიცაა „გაზაფხულიდან შემოდგომამდე“, „მეგიგავე“, „პრილის სევდა“, „სურამის ცის ქვეშ“, „ნინამურიდან ნინამურამდე“, „სიყვარულის ახსანა“, „მესამე ნაპირი“, „მიდი, გარევე“, „ტყვიის პრემია“, „სამ დრო“, „ცოლიასპირა ზოლაპარ-არაკები“, „ტიციანინელი“, „კაცი ხახიათისა - დიმიტრი ყიფიანი“, „ლუციფერაჯავავა“ ანუ შანგაფებს ქვეყანა“, „გრაფინია ზარნაკაუ“, „ამბები მათზე და ჩემზე...“ ამ კრებულებში შესული ლექსებიდან, მოთხოვობებიდან თუ რომანებიდან მკითხველს ცხოვრებისეული გამოცდილებით დახუნდლული შემოქმედი ესაუბრება, შემოქმედი, რომელსაც ზედმინებით პრივალები და ბატონონ მურად და უბლიცისტური სტატიები პერიოდულად ქვეყნდება ქართულ სალიტერატურო ურნალ-გაზეთებში, გამოდის ცალკე წინებად.

1957 წელს დაიწყო თქვენი შემოქმედებითი ცხოვრება, როდესაც წყალტუბოს რაიონულ გაზეთ „დროშაში“ გამოაქვეყნებით პირველი ლექსი „კველა ომის მდობას ასე მოუვა“. მას შემდეგ თქვენი ლექსები, მხატვრული ნარკევები და უბლიცისტური სტატიები პერიოდულად ქვეყნდება ქართულ სალიტერატურო ურნალ-გაზეთებში, გამოდის ცალკე წინებად.

ქართველი მკითხველი მონიშვნებით შეხვდა თქვენს ისეთ პოეტურ კრებულებს, როგორიცაა „აღმართი“, „ჩემი მნერვალი მიმელის მაღლა“, „შემოდგომის ფოთოლური სურნალ-გაზეთებში...“ ამ კრებულებში დარგებით ადამიანური სევდა და დარდო, იცნება და მოლოდინი მისი სამშობლოს უკეთესი ხელინდელი დღისა.

თქვენი ნარმოებები თარგმნილია ინგლისურ, უკრაინულ, ბერძნულ, ესპანურ, თურქულ ენებზე.

ამავე დროს შემდგენელი ხართ ისეთი საგულისხმო კრებულებისა, როგორიცაა „ვაჟა-ფშაველას აფორიზმები“, „აკაკი ნერეთის აფორიზმები“, „მოყვე დავითის ცნებასა“, „სიტყვა ყოვლისა საქმისა“, „ქართული აფორის სამართლების ანთოლოგია“. 1986 წელს ნაშრომისათვის „ადამიანის XVIII საუკუნის ქართულ პოეზიაში“ ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის წოდება მოგენიჭია, ხოლო 1997 წელს დარგებრივი გახდით მონოგრაფიისთვის „ძველი ქართული აფორისტული მეტყველება“ გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ცხოვრებისა და დამფუძნებელი ბრძანებით ხაშურის მუდმივმეტები სამეცნიერო კონფერენციის წინ და დარდო, იცნება და მოლოდინი მისი სამშობლოს უკეთესი ხელინდელი დღისა.

თქვენი სახით დაუდალავი ენერგიული საზოგადო მოღვაწე გვყვავ. არჩეული ხართ საქართველოს განათლების მეცნიერების ადამიერების, რომ მთელი თქვენი შეგნებული ცხოვრება მშობლიური რაიონის - წყალტუბოს ნინსვლასა და სულიერი განვითარებას შეალიეთ. მრავალი წელია, რაც გაზეთ „ახალ წყალტუბოს“ მთავარ რედაქტორს მინიშვნელოვნი წვეგოლი შეგაქვთ იმაში, რომ წყალტუბოში კართული სულიერი განვითარებას შეალიეთ. მრავალი წელია, რაც გაზეთ „ახალ წყალტუბოს“ მთავარ რედა

